

คู่มือ



ตัวฉัน

เป็นของฉัน



เป็นสิ่งสำคัญที่เด็ก ๆ ทุกคนควรจะต้องรู้ ว่า พวกเขานั้นที่รักและมีคุณค่า
พวกเขาต้องวางแผนร่างกายของตนเองและสามารถป้องกันตนเอง
ให้รอดพ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้



คู่มือตัวฉัน เป็นของฉัน



66

ชุดเนื้อหาและวิดีโอต่างๆ
ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ในคู่มือนี้
เหมาะสำหรับใช้สอนเด็ก
ที่อยู่ในช่วงวัย 6-12 ปี

99

จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อใช้ในพันธกิจพัฒนาเด็กองค์รวมที่มูลนิธิศุภนิมิตฯ
ทำร่วมกับคริสตจักรคูสตูญญา ด้วยตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วน
ที่จะต้องให้ความรู้แก่เด็ก ๆ เพื่อจะสามารถดูแลตนเองและป้องกันตนเอง
ให้พ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบต่างๆ ได้

ขออ้างอิงพระคัมภีร์ที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้

นำมาจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ไทยฉบับสมบูรณ์ 1971

จัดพิมพ์โดยสมาคมพระคริสตธรรมไทย www.thaibible.or.th

เนื้อหาส่วนใหญ่ จาก หนังสือ คู่มือกิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน

โดย มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก www.thaichildrights.org

ใช้โดยได้รับอนุญาต

พิมพ์ที่ มูลนิธิศุภนิมิตฯ (คอมแพสชั่น ประเทศไทย)

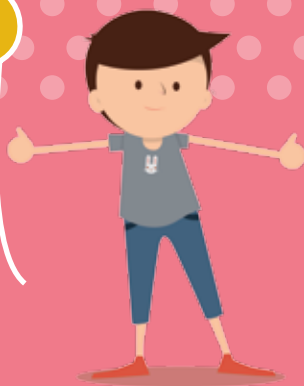
57/7 ถ.ทุ่งโฮเต็ล ซอย 3 ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ 053-266-426-9 โทรสาร 053-240-442

www.compassionth.com

พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน คริสตศักราช 2014 จำนวน 700 เล่ม

คำนำ



การปกป้องเด็กจากการถูกละเมิดสิทธิและถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นงานด้านหนึ่งที่มีมูลนิธิรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนให้คริสตจักรท้องถิ่นได้พัฒนาทักษะความรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อนำทักษะความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันก่อนการเกิดเหตุ หรือใช้ตอบสนองเมื่อเกิดกรณีปัญหาของเด็กและเยาวชนในชุมชนตัวเองได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้การพัฒนาทักษะความรู้ด้านงานปกป้องเด็ก จำเป็นต้องถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในทุกๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่คริสตจักรที่ทำงานพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก และตัวเด็กเอง รวมทั้งต้องมีเครื่องมือในการสื่อความรู้และขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นระบบ เข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจ และนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิต

ดังนั้นทางมูลนิธิรณรงค์จึงได้จัดทำคู่มือความรู้ด้านการปกป้องตนเอง "ตัวฉันเป็นของฉัน" เล่มนี้ขึ้น เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลทุกกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยรวบรวมและปรับประยุกต์เนื้อหาบทเรียนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ทางมูลนิธิรณรงค์จึงขอขอบคุณหน่วยงานทุกแห่งที่สนับสนุนข้อมูลความรู้ โดยเฉพาะมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ที่เราได้ขออนุญาตนำแผนการสอนหลายๆ บทที่มีประโยชน์ มาใช้ประกอบในคู่มือเล่มนี้ และหวังว่าเนื้อหาในคู่มือเล่มนี้จะส่งผลตรงกับเด็กและเยาวชน เพื่อเด็กและเยาวชนจะมีความคิด พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และระวังรักษาตัวเองให้ปลอดภัยจากสถานการณ์เสี่ยง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเขาต่อไป

มูลนิธิรณรงค์

เมษายน 2014



สารบัญ

บทที่ 1 คุณค่าของตนเอง

4

บทที่ 2 การสัมผัสและความรู้สึก

12

บทที่ 3 ความปลอดภัยส่วนตัว

19

บทที่ 4 ทักษะการป้องกันตนเอง

37

บทที่ 5 ทบทวนความเข้าใจ

90

บรรณานุกรม

94

ภาคผนวก

95

บทที่ 1

คุณค่าของตนเอง



“

คนที่มีความสูงจริง ๆ จะต้องได้รับการพัฒนาคุณค่าในตนเอง

มาตั้งแต่เด็ก ๆ โดยการพัฒนาความรู้สึกว่า

“ฉันเป็นที่รักของผู้อื่น” ซึ่งนั่นหมายถึง “ฉันมีคุณค่าเพียงพอที่จะถูกรัก”

และมีความกล้าใจเล็ก ๆ น้อย ๆ มาโดยสม่ำเสมอ

ซึ่งนั่นหมายถึงความรู้สึกมั่นใจว่า “ฉันสามารถประสบความสำเร็จได้”

เด็กจึงจะเชื่อว่าเขาทำได้ และสิ่งที่เขาทำเป็นสิ่งที่คนอื่นยอมรับ

”



แนวคิด

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาล้วนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในตนเอง พระเจ้าทรงให้ความสำคัญและให้คุณค่ากับมนุษย์ทุกคน เพราะเป็นความตั้งใจของพระเจ้าที่สร้างมนุษย์แต่ละคนขึ้นมาในครรรค์มารดา (สดุดี 139:13-16) มนุษย์ทุกคนจึงเป็นผู้ที่พระเจ้าทรงรักโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ๆ ที่พระเจ้าทรงให้ความรักและตระหนักถึงคุณค่าของเขาอยู่เสมอ

รวมทั้งต้องการให้เราทุกคนให้ความรักความสำคัญ เลี้ยงดู เติรมสร้างปกป้องและเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับวัยของเขา ไม่ปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่สมควรแม้กระทั่งยามที่เด็กถูกทำร้ายทางจิตใจหรือร่างกาย หรือยามที่เด็กถูกทอดทิ้งพระเจ้ามิได้ทรงนิ่งเฉย แต่ทรงห่วงใยและมีน้ำพระทัยในการช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ดังแสดงให้เห็นในข้อพระคัมภีร์ต่างๆ อาทิ

- **เฉลยธรรมบัญญัติ 10:8** “พระองค์ประทานความยุติธรรมแก่ลูกกำพร้า...”
- **สดุดี 10:8** “เพื่อประทานความยุติธรรมแก่คนกำพร้าพ่อและคนถูกบีบบังคับ เพื่อมนุษย์บนแผ่นดินโลกจะไม่ทำให้เขาหวาดกลัวอีกต่อไป”
- **ปฐมกาล 21:17** “พระเจ้าทรงสดับเสียงร้องของเด็กนั้น..”

นอกจากนี้พระเจ้าทรงสั่งให้คนของพระองค์ สั่งสอนและอบรมเด็ก ๆ ด้วย :

- **เฉลยธรรมบัญญัติ 6:7** “และพวกท่านจงอุตส่าห์สอนถ้อยคำเหล่านั้นแก่บุตรหลานของท่านเมื่อท่านนั่งอยู่ในเรือน เดินอยู่ตามทาง และนอนลงหรือลุกขึ้น จงพูดถึงถ้อยคำนั้น”

- **สุภาษิต 22:6** “จงฝึกเด็กในทางที่เขาควรจะไป และเมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่แล้วเขาจะไม่พราวจากทางนั้น”

คุณค่าของตนเอง (Self-esteem) คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นการตระหนักรู้อย่างแน่ชัดว่า ตนสามารถทำได้สำเร็จ และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งไม่ใช่เป็นการอวดตัวว่า ฉันเก่งในเรื่องไหนบ้าง หรือคิดว่าฉันเป็นคนที่มีสมบรูณ์แบบ เพราะในความเป็นจริงไม่มีใครสมบรูณ์แบบ

แต่เป็นความรู้สึกภายในจริงๆ ว่า “ฉันเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าในแบบของฉัน” ซึ่งสมควรจะเป็นที่รัก และยอมรับของคนอื่นๆ คนที่มีความสุขจริงๆ จะต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของการรู้จักคุณค่าของตนเองมาตั้งแต่เด็กโดยการสะสมมาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนั่นหมายถึง ความรู้สึกมั่นใจว่า “ฉันมีคุณค่าเพียงพอที่จะถูกรัก” และสะสมความสำเร็จเล็กๆ น้อยๆ มาโดยสม่ำเสมอ ซึ่งนั่นหมายถึง ความรู้สึกมั่นใจว่า “ฉันสามารถประสบความสำเร็จได้” เด็กจึงจะเชื่อว่าเขาทำได้ และสิ่งที่เขาทำเป็นสิ่งที่คนอื่นยอมรับ ซึ่งอาจเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน หรือความสามารถตามวัย หรือความสามารถพิเศษ เช่น เด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง เด็กสามารถอ่านหนังสือจนจบเล่ม เด็กช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้านสักเรื่องหนึ่งจนสำเร็จลุล่วง เด็กมีความสามารถในด้านศิลปะหรืออื่นๆ

การที่เด็กรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองนั้น จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กสามารถดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากสิ่งที่เป็นอันตรายได้ การที่จะทำให้เด็กรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองนั้น ต้องมาจากการที่คนอื่นสะท้อน มองเห็น และยอมรับ ดังนั้นวิธีที่จะช่วยให้เด็กรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองมีสิ่งดี ๆ ส่งผลต่อการรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองมีคุณค่า ได้แก่

- **การชื่นชม** เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีๆ แม้ว่าผลลัพธ์จะไม่ได้สมบูรณ์แบบ เช่น ครูรู้สึกภูมิใจในตัวหนู ที่หนูมีความตั้งใจในการทำงาน แม้ว่างานนั้นจะยาก แม้ว่างานนั้นจะออกมาไม่สมบูรณ์แบบ แต่หนูมีความพยายาม และตั้งใจทำงานสำเร็จลุล่วง การชื่นชมเป็นการตอบสนองเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดี ซึ่งการตอบสนองนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นการให้รางวัลแค่เป็นคำพูด หรือสิ่งของดี ๆ ที่ทำให้เด็กรับรู้ได้ว่า เขาทำสิ่งที่ดี และเป็นที่ยอมรับของเรา

- **การให้เด็กได้มีโอกาสคิดและทำ** จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีความสามารถ มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

- **การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็กและการใช้ชีวิตร่วมกับเด็ก** ซึ่งจะทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็ก จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเอง และทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีความสำคัญกับเรา

- **การรับรู้ความเป็นไปของเด็กและการสนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจเมื่อเด็กมีปัญหา** การทำแบบนี้จะทำให้เด็กรับรู้ได้ว่า เราให้ความสนใจในตัวเด็ก และมีความสนใจในตัวเขา

ข้อควรคำนึงในการปฏิบัติต่อเด็ก ที่จะส่งผลกระทบให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเองต่ำลง ได้แก่

- การตำหนิบ่อยๆ จะทำให้เด็กรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองไม่ดี ดังนั้นทางออกคือ ควรกล่าวชื่นชมในความพยายามของเด็กมากกว่าผลสำเร็จของเด็ก

- การตำหนิและประจานเด็กในที่ๆ มีคนอื่นอยู่ด้วย

- การไม่ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำและไม่สนใจในตัวเด็ก
- การปิดโอกาสไม่让孩子ได้คิด หรือลงมือทำ

จะเห็นได้ว่าการที่เด็กคนหนึ่งจะสามารถมองเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ นั่นจึงขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดและบุคคลที่อยู่แวดล้อมว่าปฏิบัติต่อเด็กอย่างไร

ดังนั้นเราจึงต้องปฏิบัติต่อเด็กโดยแสดงออกให้เด็กรับรู้ได้ว่าตัวเขามีคุณค่าขณะเดียวกันเราต้องสอนเด็กให้มองเห็นถึงคุณค่าของตนเองผ่านทางความรักของพระเจ้าที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าเขาจะมีรูปร่างหน้าตาสีผิว เชื้อชาติ ฐานะ ความสามารถ หรืออุปนิสัย

อย่างไรก็ตาม สอนให้เด็กเข้าใจว่าพระเจ้าทรงสร้างแต่ละคนอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและทรงรักเขาอย่างที่เขาเป็น เขาจึงเป็นคนที่มีความค่าเสมอในสายตาของพระเจ้า

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าของตัวเอง
- เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง
- เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง

กิจกรรมเสริมความเข้าใจ

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

- กิจกรรม "นี่คือตัวฉัน"

“นี่คือตัวฉัน”



อุปกรณ์

- กระดาษ A4
- ดินสอ
- สี
- เทปขาว
- เพลง ร่างกายของฉันเป็นพระวิหาร

วิธีการ

1. นั่งล้อมวงเป็นรูปตัวยู
2. แจกกระดาษ A4 และดินสอให้เด็กวาดตัวการ์ตูนหรือสัตว์ที่ชื่นชอบ และระบายสีให้สวยงาม
3. เมื่อเด็กแต่ละคนวาดเสร็จแล้ว ให้อธิบายเกี่ยวกับตัวการ์ตูนที่วาดดังนี้
 - ตัวการ์ตูนหรือสัตว์ที่วาดคือตัวอะไร
 - ข้อดีของตัวการ์ตูนหรือสัตว์นี้คืออะไร
4. ให้เด็กทุกคนได้เล่าให้เพื่อนฟัง (อาจจะทำเป็นกลุ่มใหญ่ หรือแบ่งกลุ่มย่อย)
5. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามให้เด็กบอกให้เพื่อนฟังในกลุ่มเดิม

- ข้อดีของตนเองมีอะไร
 - ข้อดีของเพื่อนมีอะไรบ้าง
6. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพิ่มกับเด็ก ดังนี้
 - หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่หนูได้พูดถึงข้อดีของตนเอง
 - หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่เพื่อนพูดถึงข้อดีของหนู
 - หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่ได้พูดข้อดีของเพื่อน
 7. ผู้นำกลุ่มสรุป
 8. ปิดท้ายด้วยการร้องเพลง “ร่างกายของฉันคือพระวิหาร”
 9. ผู้นำกลุ่มนำรูปภาพผลงานของเด็กติดผนัง เพื่อชื่นชมเด็ก ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าในตัวเด็ก

อธิบาย

เด็กจะเห็นได้ว่า เราแต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของรูปร่างหน้าตาบางคนอ้วน บางคนผอม บางคนดำ บางคนสวย หรือในเรื่องของนิสัยที่ดี เช่น มีน้ำใจ ใจดี แบ่งปัน อ่อนโยน หรือในเรื่องของความสำเร็จ เช่น ทำข้อสอบผ่าน วาดรูปได้สำเร็จ ส่งการบ้านคุณครูครบ เป็นต้น เด็กๆ แต่ละคนมีความเก่งและความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เราเรียกว่า “คุณค่าในตนเอง”

การเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้มองว่าจะต้องทำงานได้สำเร็จ งานจะต้องสมบูรณ์แบบ แต่การที่ได้พยายาม การที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถอะไร และยอมรับได้นั้นคือการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว และการที่คนเกิดมาไม่เหมือนกัน ทุกคนจึงมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง จึงมีลักษณะที่โดดเด่นที่แตกต่างกัน เราจึงควรเคารพในคุณค่าของทุกคนและไม่ควรไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้การที่เราเอาสิ่งดีๆ ของแต่ละคนมารวมกัน ก็ช่วยสร้างให้เกิดสิ่งดีมากขึ้นได้อีกด้วย

เพลง ร่างกายของฉันคือพระวิหาร

ร่างกายของฉันคือพระวิหาร

ที่นมัสการพระเจ้ายิ่งใหญ่

คำเพลงสรรเสริญติดปากฉันเรื่อยไป

เทิดทูนพระองค์ไว้เหนือชีวิต

เช้า สาย บ่าย ค่ำ ยามเย็น

จะเป็นเวลาฉันอยู่ในที่

นมัสการพระเจ้าด้วยหัวใจ

มันรักดีต่อพระองค์ผู้เดียว



บทที่ 2

เรื่องการสัมผัสและความรู้สึก



“

การฝึกให้ได้รู้จักการวัดความรู้สึกของตนเอง

เพื่อแจกแจงถึงความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีที่มีต่อการสัมผัส หรือการกระทำนั้น ๆ

จะทำให้ได้ฝึกประเมินสถานการณ์เสี่ยงจากความรู้สึกของตนเองได้

ไม่ใช่เพียงการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเท่านั้น

แต่ยังรวมถึงการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้

”



แนวคิด

การล่องละเมิดทางเพศมีหลายประเภท แต่เด็กส่วนใหญ่เข้าใจว่าการล่องละเมิดทางเพศ คือ การข่มขืนเท่านั้น ซึ่งจริงๆ แล้วการให้เด็กดูคลิปโป๊ การพูดจาฉวนลาม หรือการเปิดโชว์อวัยวะเพศก็ถือว่าเป็นการล่องละเมิดทางเพศรูปแบบหนึ่ง ถึงแม้จะไม่ได้แตะเนื้อต้องตัวก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบทางจิตใจได้เช่นกัน

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่เด็กต้องเรียนรู้เรื่องการสัมผัสและความรู้สึก เพราะเด็ก ๆ สามารถใช้ความรู้สึกในการแยกแยะตนเองได้ว่าการสัมผัส หรือการกระทำต่างๆ เหล่านั้น เป็นการล่องละเมิดทางเพศหรือไม่

ความรู้สึกที่ดีคือ การที่เด็กรู้สึกปลอดภัย ไม่กลัว ไม่กังวลต่อการสัมผัส หรือการกระทำที่เกิดขึ้น เช่น พ่อลูบหัวอวยพรในวันเกิด คุณอาโอบกอดเมื่อเวลาเสียใจ เป็นต้น

ส่วนความรู้สึกที่ไม่ดี คือการที่เด็กรู้สึกกลัว กังวล ไม่สบายใจ อึดอัดต่อการสัมผัส หรือการกระทำที่เกิดขึ้น เช่น น้ำซังบ้านจับต้นขาของเด็ก เป็นต้น

ดังนั้นการที่เราฝึกให้เด็กรู้จักการวัดความรู้สึกของตนเอง เพื่อแยกแยะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีที่มีต่อการสัมผัสหรือการกระทำนั้นๆ จะทำให้เด็กประเมินสถานการณ์เสี่ยงจากความรู้สึกของตนเองได้ ไม่ใช่เพียงการป้องกันการล่อลวงละเมิดทางเพศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสามารถป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กเข้าใจและสามารถแยกแยะ “สัมผัสที่ดี” และ “สัมผัสที่ไม่ดี” รวมทั้ง “ความรู้สึกที่ดี” และ “ความรู้สึกที่ไม่ดี” ได้

กิจกรรมเสริมความเข้าใจ

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

- กิจกรรมที่ 1 "การสัมผัสและความรู้สึก"
- กิจกรรมที่ 2 "เพลงความรู้สึกที่ดี"

กิจกรรมที่ 1

“การสัมผัส
และความรู้สึก”



วิธีการ

1. ให้เด็กจับคู่กัน ชาย-ชาย หญิง-หญิง และบีบมือเพื่อน 2 ครั้ง ครั้งแรกเบา ๆ ครั้งที่ 2 แรง ๆ
2. ให้เด็กจับคู่เดิม และทักทายเพื่อน 2 ครั้ง ครั้งแรกทักทายโดยการสัมผัสแบบนุ่มนวล ครั้งที่ 2 ทักทายแบบแรง ๆ ตั้งคำถามกระตุ้นความคิดดังกล่าว
 - การบีบมือครั้งแรก และทักทายครั้งแรกรู้สึกอย่างไร
 - การบีบมือครั้งที่ 2 และทักทายครั้งที่ 2 รู้สึกอย่างไร
3. หลังจากนั้นให้เด็กดูคลิปวิดีโอ “การสัมผัสที่ดี” [เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสี่เหลี่ยม เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 2 กิจกรรมที่ 1 การสัมผัสที่ดี”]
4. ผู้นำกลุ่มถามคำถามเด็ก ดังนี้
 - การสัมผัสคืออะไร
 - การสัมผัสที่ดีคืออะไร มีอะไรบ้าง
 - การสัมผัสที่ไม่ดีคืออะไร มีอะไรบ้าง
 - สัมผัสที่ดี ที่เคยได้รับมีอะไรบ้าง และรู้สึกอย่างไรต่อการสัมผัส

นั้น

- สัมผัสที่ไม่ดี ที่เคยได้รับมีอะไรบ้าง และรู้สึกอย่างไรต่อการสัมผัสนั้น

- และการสัมผัสในชีวิตประจำวันที่ได้พบเจอ มีอะไรบ้าง และทำให้เรารู้สึกอย่างไรบ้าง

5. ระหว่างการตั้งคำถามให้เด็กคิด ผู้นำกลุ่มจะต้องคอยเชื่อมโยงกิจกรรมกับสิ่งที่เด็กพูด

6. ผู้นำกลุ่มอธิบายเสริมความเข้าใจ

อธิบาย

การสัมผัส คือ การที่อวัยวะของเราไปถูกกับอวัยวะของคนอื่น หรืออวัยวะของคนอื่นมาถูกกับอวัยวะของเรา การสัมผัสบางชนิดอาจทำให้เรารู้สึกดี และปลอดภัย เช่น คุณแม่จูงมือเราข้ามถนน คุณพ่อลูบหัวเรา ตอนอวยพรวันเกิด หรือตอนที่เพื่อนโอบไหล่เราเวลาเราเสียใจ การสัมผัสแบบนี้ เรียกว่า **การสัมผัสที่ดี** เพราะทำให้เรารู้สึกดี มีความสุข (ไม่ทำให้เรารู้สึกกังวลหรือสงสัย) แต่บางครั้งก็มีการสัมผัสที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี ไม่ปลอดภัย เจ็บ อาย กลัว เช่น การถูกลงโทษ หรือ เวลาที่เพื่อนเล่นแรงๆ การสัมผัสแบบนี้เรียกว่า **การสัมผัสที่ไม่ดี**

กิจกรรมที่ 2

“เพลงความรู้สึกที่ดี”



อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)
- เพลงความรู้สึกที่ดี

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มเปิดเพลง “ความรู้สึกที่ดี” ให้เด็กฟัง [เปิดเพลงในแผ่นดีวีดีซีดีให้เสียง เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 2 กิจกรรมที่ 2 เพลงความรู้สึกที่ดี”]
2. ผู้นำกลุ่มให้เด็กร้องตามเนื้อเพลง
3. ผู้นำกลุ่มอธิบายความหมายของเพลง
4. แบ่งกลุ่มเด็ก และให้คิดทำประกอบเพลง เพื่อทบทวนความหมายของเนื้อหา
5. ให้เด็กออกมาแสดงให้เพื่อน ๆ ดู
6. ผู้นำกลุ่มสรุป หรืออาจจะให้ของรางวัลกับทุกกลุ่ม เพื่อเป็นกำลังใจและให้คุณค่ากับสิ่งที่เด็กลงมือทำ

เนื้อเพลง

ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกที่ดี นั้นมันคืออะไร

ยิ้มแย้มสนุกสนาน ชื่นบานและสุขสันต์ ปรารถนาดีจริงใจ

ความรู้สึกที่ไม่ดี ความรู้สึกที่ไม่ดี นั้นมันคืออะไร

เศร้าหมองไม่สุขสันต์ โกรธเกรี้ยวและหุนหัน ไม่ปรารถนาดีต่อใคร

ร้องรับ สัมผัสที่ดีดี สัมผัสที่ดีดี สัมผัสที่ดีคืออะไร

กอดฉันด้วยความรัก จุงผมให้ข้ามถนน ลูบหัวหนูเวลาเศร้าใจ

เมื่อเธอแตะตัวฉัน เมื่อฉันแตะตัวเธอ ด้วยปรารถนาดีจริงใจ

เมื่อนั้นจะทำให้ ดวงใจเป็นสุขล้ำ เกิดความรู้สึกดีต่อกัน



บทที่ 3

เรื่องความปลอดภัยส่วนตัว



“

พื้นที่ปลอดภัยกับคนแปลกหน้า คือ ระยะห่างระหว่างเรากับบุคคลแปลกหน้า
คนแปลกหน้าที่ไม่สามารถแตะต้องหรือเข้าใกล้ตัวเราในระนาบใกล้ชิดได้
ระยะห่างที่เอื้อมไม่ถึง พื้นที่ปลอดภัยกับคนใกล้ชิด

คือ ระยะห่างของเรากับคนใกล้ชิด ที่ทำให้เรารู้สึกปลอดภัย
สำหรับพื้นที่ปลอดภัยในโลกออนไลน์ เราไม่สามารถรู้จักตัวตนที่แท้จริง
ของบุคคลที่อยู่ในโลกออนไลน์ได้เพียงพอแค่การอ่านผ่านตัวอักษรเรา
หรือแม้จะเห็นรูปภาพก็ตาม เพราะฉะนั้นพื้นที่ปลอดภัย
สำหรับโลกออนไลน์คือ การไม่เปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงของเรา

”



แนวคิด

ความปลอดภัยส่วนตัว คือ การดูแลตัวเองให้ปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการดูแลพื้นที่ส่วนตัว พื้นที่ส่วนตัว คือ ส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ไม่ให้คนอื่นมาแตะต้องหรือเข้าใกล้มากเกินไป พื้นที่ส่วนตัวที่ไม่ให้ใครสัมผัสหรือจับต้องได้เลย มีแต่เราสัมผัสได้เท่านั้น เราเรียกพื้นที่ส่วนตัวนี้ว่า “อวัยวะปกปิด” หรือ “อวัยวะสงวน”

อวัยวะปกปิดของผู้หญิงคือ อวัยวะเพศ หน้าอก ไหล่ เอว ต้นขา และก้น ส่วนอวัยวะปกปิดของผู้ชายคือ อวัยวะเพศ ต้นขา และก้น นอกจากนี้การดูแลความปลอดภัยส่วนตัว ยังต้องคำนึงถึงพื้นที่ปลอดภัย ซึ่งมีหลายระดับ ดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ปลอดภัยกับคนแปลกหน้า คือ ระยะห่างระหว่างเรากับบุคคลแปลกหน้า คนแปลกหน้าที่ไม่สามารถแตะต้องหรือเข้าใกล้ตัวเราในระยะใกล้ชิดได้ ที่ไม่สามารถเอื้อมมือถึง
2. พื้นที่ปลอดภัยกับคนใกล้ชิด คือ ระยะห่างระหว่างเรากับคนใกล้ชิดที่ทำให้เรารู้สึกปลอดภัย

3. พื้นที่ปลอดภัยในโลกออนไลน์ เราจะไม่สามารถรู้ตัวตนที่แท้จริงของบุคคลที่อยู่ในโลกออนไลน์ได้เพียงแค่การอ่านผ่านทางตัวอักษรหรือแม้จะเห็นรูปภาพก็ตาม

เพราะฉะนั้นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับโลกออนไลน์คือ การไม่เปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงของเรา เช่น

- ชื่อ-นามสกุล
- โรงเรียน
- ที่อยู่
- เบอร์โทรศัพท์

ทุกคนมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับร่างกายและจิตใจของตนเอง โดยเฉพาะพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็น พื้นที่กับคนแปลกหน้า หรือพื้นที่ปลอดภัยกับคนใกล้ชิด เพราะไม่มีใครมีสิทธิมาจับหรือแตะต้องส่วนต่างๆ ในตัวเรา ถ้าใครมาแตะต้องหรือสัมผัสพื้นที่ส่วนตัวของเราโดยทำให้เรารู้สึกไม่ดีและในแบบที่เราไม่ชอบ เราเรียกการกระทำนั้นว่า “การล่วงละเมิดทางเพศ”

การล่วงละเมิดทางเพศคือ การกระทำใดๆ ก็ตามที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี ไม่ปลอดภัย หรือรู้สึกว่าเป็นอันตรายทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศมีทั้งแบบสัมผัสร่างกาย เช่น จับต้องร่างกายของเราในแบบที่ทำให้เรารู้สึกไม่ปลอดภัย และแบบที่ไม่มีการสัมผัส เช่น การแอบดูในห้องน้ำ แอบถ่ายรูปที่ไม่เหมาะสม เปิดสื่อลามกให้เด็กดู เป็นต้น

สำหรับการดูแลเด็ก เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยส่วนตัวนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง จะต้อง...

1. สอนให้เด็กรู้ว่าตัวเขาเป็นคนที่มีความค่า เช่น ให้อาหารกับเด็ก เมื่อเกิดปัญหากับเด็กต้องช่วยค้นหาสาเหตุ ชื่นชมและให้กำลังใจในสิ่งที่เด็กทำ

2. สอนให้เด็กรู้จักปฏิเสธ เพราะเด็กไม่กล้าที่จะปฏิเสธผู้ใหญ่ ยิ่งถ้าเป็นผู้ที่เด็กรู้จักหรือเคารพนับถือ เด็กจะไม่กล้าปฏิเสธ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดอันตรายกับตัวเด็กได้

3. สอนให้เด็กรู้จักคิดและประเมินสถานการณ์เสี่ยง เมื่อมีคนมาชวนให้ไปไหนหรือทำอะไร โดย

- ให้เด็กวัดจากความรู้สึกว่า “รู้สึกดีที่จะไปหรือทำตามที่เขาหรือไม่”

- ผู้ปกครองรู้หรือไม่ว่าเขาไปทำอะไรและอยู่กับใคร

- จะมีใครช่วยเขาทันทีหรือไม่เมื่อเกิดเหตุร้าย

4. ผู้ปกครอง ควรจะรู้ว่าขณะนี้เด็กอยู่กับใคร ที่ไหน และทำอะไร

ข้อควรคำนึง

สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมให้เด็กสามารถดูแลความปลอดภัยส่วนตัว

- การทำร้ายจิตใจ เช่น การดูต่ำ การตำหนิบ่อยๆ เพราะการทำสิ่งเหล่านี้จะเป็นการทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า

- สอนให้เด็กเชื่อฟังผู้ใหญ่โดยขาดการวิเคราะห์หรือประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก เช่น ห้ามปฏิเสธผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่ให้ช่วยงานที่บ้าน ห้ามดื้อกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่สั่งให้ทำอะไรก็ต้องทำ เป็นต้น

การสอนเด็กให้เข้าใจเรื่อง “พื้นที่ส่วนตัว” และ “พื้นที่ปลอดภัย” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กสามารถดูแลความปลอดภัยของตนเอง และหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเข้าใจในเรื่อง “พื้นที่ส่วนตัว” และ “พื้นที่ปลอดภัย” และสามารถดูแลความปลอดภัยของตนเองได้อย่างเหมาะสม
- เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของ “การล่วงละเมิดทางเพศ” และรู้จักวิธีป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

กิจกรรมเสริมความเข้าใจ

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

- กิจกรรมที่ 1 "พื้นที่ปลอดภัย"
- กิจกรรมที่ 2 "อวัยวะปกปิด (พื้นที่ส่วนตัว)"
- กิจกรรมที่ 3 "ใช่หรือไม่ ชัวร์หรือมั่ว"
- กิจกรรมที่ 4 "เพลงร่างกายของฉัน"
- กิจกรรมที่ 5 "OH...NO (สถานที่เสี่ยง)"

กิจกรรมที่ 1

“พื้นที่ปลอดภัย”



วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มให้เด็กกางแขนและให้ยืนกระจายไปทั่วห้อง
2. ผู้นำกลุ่มอธิบายการเล่น โดยเล่นทั้งหมด 3 ครั้ง ซึ่งผู้นำกลุ่มหรือครูผู้สอนสมมติว่าตนเองเป็น

- คนแปลกหน้า (ครั้งที่ 1)
- คนรู้จัก (ครั้งที่ 2)
- คนคุ้นเคย (ครั้งที่ 3)

“ถ้าผู้นำกลุ่มเดินไปใกล้ใคร ถ้าเด็ก ๆ รู้สึกไม่ดี ไม่ชอบ หรือกลัว ให้ตะโกนเสียงดัง ๆ ว่า “ไม่” ถ้าเสียงไม่ดังให้ผู้นำกลุ่มยืนต่อไปจนกว่าผู้นำกลุ่มจะเห็นว่าดังพอแล้วให้นั่งลงได้

3. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิด
 - ตอนที่ผู้นำกลุ่มหรือครูผู้สอนเดินไปใกล้ ๆ ในแต่ละครั้ง เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง
4. ผู้นำกลุ่มให้เด็กช่วยกันสรุปเรื่องพื้นที่ปลอดภัย (จากสิ่งที่เด็กแสดงความคิดเห็น)

อธิบาย

ระยะความปลอดภัยของคนที่เราเข้ามาหาเราแต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน ถ้าเป็นคนแปลกหน้าระยะห่างระหว่างตัวเรากับเขาจะมาก หากเป็นคนรู้จัก ระยะห่างจะใกล้เข้ามาได้มากขึ้น ส่วนคนคุ้นเคยระยะห่างจะใกล้ที่สุด ฉะนั้นระยะห่างกับความรู้สึกที่ปลอดภัยจะเป็นตัวกำหนดว่า เราควรจะตอบสนองอย่างไร

กิจกรรมที่ 2

“อวัยวะปกปิด
(พื้นที่ส่วนตัว)”



อุปกรณ์

- ใบงานเรื่อง “อวัยวะปกปิด (พื้นที่ส่วนตัว)”
- ดินสอ / ปากกา
- คลิปวิดีโอ เรื่อง “ร่างกายของฉัน” (วิตามินข้าว)
- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)

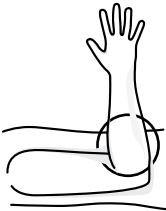
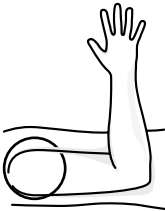
วิธีการ

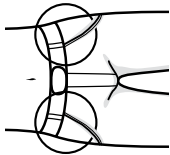
1. แจกใบงานเรื่อง “อวัยวะปกปิด (พื้นที่ส่วนตัว)” ให้กับเด็กทุกคน
2. ผู้นำกลุ่มให้เด็กตอบคำถามตามใบงาน
3. แยกกลุ่มชาย-หญิง ทำแผนที่ร่างกาย (Body Map)
4. ให้กลุ่มชาย-หญิง เสนอแผนที่ร่างกาย
5. ดูคลิปวิดีโอ “ร่างกายของฉัน” (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสีเหลืองเลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 3 กิจกรรมที่ 2 ร่างกายของฉัน”)
6. ผู้นำกลุ่มอธิบายเพิ่มความเข้าใจให้เด็ก

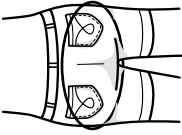
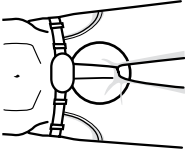
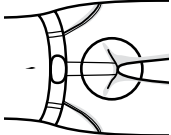
อธิบาย

พื้นที่ส่วนตัว คือ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ไม่ให้คนอื่นมาแตะต้องหรือเข้าใกล้มากเกินไป ซึ่งพื้นที่ส่วนตัวที่เรียกว่า “อวัยวะปกปิด” หรือ “อวัยวะสงวน” มีทั้งของผู้หญิงและผู้ชาย อวัยวะปกปิดของผู้หญิงคือ อวัยวะเพศ หน้าอก ไหล่ เอว ต้นขา และก้น ส่วนอวัยวะปกปิดของผู้ชายคือ อวัยวะเพศ ต้นขา และก้น

ซึ่งทุกคนมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับร่างกายและจิตใจของเราเอง โดยเฉพาะพื้นที่ส่วนตัว เพราะไม่มีใครมีสิทธิมาจับหรือแตะต้องส่วนต่าง ๆ ในตัวเรา แต่ถ้าใครมาแตะต้องหรือสัมผัสพื้นที่ส่วนตัวของเราโดยทำให้เรารู้สึกไม่ดีและในแบบที่เราไม่ชอบ เราเรียกการกระทำแบบนั้นว่า “การล่วงละเมิดทางเพศ”

อวัยวะ	คนแปลกหน้า				คนรู้จัก		คนคุ้นเคย	
	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้
1. มือ								
2. แขน								
3. ไหล่								

อวัยวะ	คนแปลภาษา				คนรู้จัก		คนคุ้นเคย	
	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้
4. เหว								
5. ต้นขา								
6. หน้าอก								

อวัยวะ		คนแปลกหน้า				คนรู้จัก		คนคุ้นเคย	
		จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้	จับได้	จับไม่ได้
7. ก้น									
8. อวัยวะเพศชาย									
9. อวัยวะเพศหญิง									

กิจกรรมที่ 3

“ใช่หรือไม่ ชัวร์หรือไม่”



อุปกรณ์

- แอนิเมชันนิทานวิทยาศาสตร์เรื่อง “การล่องละเมิดทางเพศ”
- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มกระตุ้นกระบวนการคิดด้วยคำถาม โดยให้เด็กพิจารณาว่า เป็นการล่องละเมิดหรือไม่ ให้เด็กตอบว่าใช่หรือไม่ใช่
 - มีคนจับร่างกายของเรา และเรารู้สึกไม่ปลอดภัย
 - แอบดูเพื่อนในห้องน้ำ
 - พ่อแม่กอดลูกเมื่อเสียใจ
 - แอบถ่ายภาพอวัยวะปกปิด
 - เปิดคลิปโป๊ให้เราดู
2. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันนิทานวิทยาศาสตร์เรื่อง “การล่องละเมิดทางเพศ” (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีดีทัศน์เหลือง เลือกลายชื่อ “บทที่ 3 กิจกรรมที่ 3 การล่องละเมิดทางเพศ”)

3. ผู้นำกลุ่มสรุปเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ

อธิบาย

การล่วงละเมิดทางเพศ คือ การกระทำใดๆ ก็ตามที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี ไม่ปลอดภัย หรือรู้สึกว่าเป็นอันตรายทางเพศ การล่วงเกินทางเพศ มีทั้งแบบที่สัมผัสร่างกาย เช่น จับต้องร่างกายของเราในแบบที่ทำให้เรารู้สึกไม่ปลอดภัย และแบบที่ไม่มีการสัมผัส เช่น แอบดูเราเข้าห้องน้ำ แอบถ่ายภาพที่ไม่เหมาะสม เปิดสื่อลามกให้เด็กดู เป็นต้น

กิจกรรมที่ 4

“เพลงร่างกายของฉัน”



อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)
- เพลง “ร่างกายของฉัน”

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มเปิดเพลง “ร่างกายของฉัน” ให้เด็กฟัง (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีดีทัศน์เหลือง เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 3 กิจกรรมที่ 4 เพลงร่างกายของฉัน”)
2. ผู้นำกลุ่มให้เด็กร้องตามเนื้อเพลง
3. ผู้นำกลุ่มอธิบายความหมายของเพลง
4. แบ่งกลุ่มเด็ก และให้คิดทำประกอบเพลง เพื่อทบทวนความหมายของเนื้อหา
5. ให้เด็กออกมาแสดงให้เพื่อน ๆ ดู
6. ผู้นำกลุ่มสรุปหรืออาจจะให้ของรางวัลกับทุกกลุ่มเพื่อเป็นกำลังใจและให้คุณค่ากับสิ่งที่เด็กลงมือทำ

เนื้อเพลง

ร่างกายของฉัน เป็นของฉันใช่ของใคร

เธอดูแลตัวเธอ ส่วนฉันดูแลฉันไง

ร่างกายของฉัน ต้องดูแลให้ปลอดภัย

เธอจงเข้าใจ หากว่าฉันพูดว่าไม่

ร่างกายของฉัน เป็นของฉันอย่าข่มเหง

เธอดูแลตัวเธอ ปล่อยให้ฉันดูแลตัวเอง

กิจกรรมที่ 5

“OH...NO
(สถานที่เสี่ยง)”



อุปกรณ์

- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเคมี

วิธีการ

1. แบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละประมาณ 5-6 คน
2. ผู้นำกลุ่มบอกโจทย์ให้กับเด็กวาดแผนที่เสี่ยงต่อการล่องละเมิดทางเพศ ดังนี้
 - ถ้าเป็นโรงเรียนประจำ ให้โจทย์ว่า “สถานที่ใดหรือบริเวณใดบ้างในโรงเรียนที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ”
 - ถ้าเป็นโรงเรียนไป - กลับ ให้โจทย์ว่า “สถานที่ใดหรือบริเวณใดที่อยู่ระหว่างทางจากบ้านมาโรงเรียนที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และสถานที่ใดบ้างในโรงเรียนที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ”
3. เด็กนำเสนอแผนที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
4. ผู้นำกลุ่มสรุปเรื่องสถานที่เสี่ยงอีกครั้ง

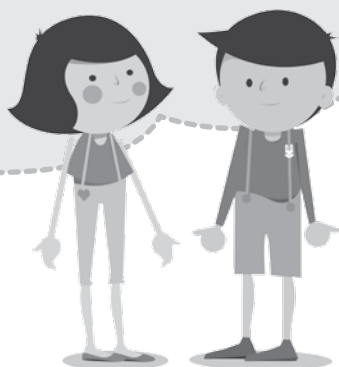
อธิบาย

เด็ก ๆ จะเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน เช่น ตลาด ห้างสรรพสินค้า โรงเรียน รถเมล์ รถประจำทาง ฯลฯ หรือ สถานที่ที่มีคนน้อย เช่น บ้าน ห้องเรียน ห้องน้ำโรงเรียน ห้องน้ำวัด ห้องน้ำห้างสรรพสินค้า ทางเดินในอาคาร มุมตึก ตึกร้าง เป็นต้น ก็สามารถเกิดการล่องละเมิดทางเพศได้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเด็กควรมีความระมัดระวัง และไม่นำตนเองเข้าไปอยู่ในสถานที่เสี่ยง เพื่อป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ



บทที่ 4

ทักษะการป้องกันตนเอง



4.1

ทักษะการปฏิเสธ 3 อ. และทักษะการใช้คำถาม 3 ข้อ

การป้องกันตนเองจากคนแปลกหน้า

แนวคิด

สถานการณ์ปัญหาภัยทางเพศ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และรูปแบบของการล่อลวงเพื่อล่อลวงละเมิดทางเพศก็มีการปรับเปลี่ยน และมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ทำที่เป็นขอความช่วยเหลือ การให้ของแลกเปลี่ยน หรือการให้รางวัล ซึ่งถ้าเด็กหลงเชื่อทำตามที่บุคคลนั้นร้องขอ อาจจะทำให้เด็กถูกล่วงเกินทางเพศได้ และเมื่อเกิดการล่วงเกินทางเพศ จะส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น เด็กอาจจะติดโรคทางเพศสัมพันธ์ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร หรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย

ส่วนผลกระทบทางด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กนั้น เดวิด ฟิงเกิลฮอล์ (David Finkelhor) แห่งมหาวิทยาลัยนิวแฮมเชียร์ (New Hampshire University) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของเด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ พบผลกระทบทางด้านจิตใจ 4 ประการ ดังนี้

1. มีพฤติกรรมทางเพศที่เป็นปัญหา การที่เด็กถูกระตุ้นทางเพศ ก่อนวัยอันควร และการที่ผู้ใหญ่มีพฤติกรรมเสริมการตอบสนองทางเพศ ต่อเด็ก เช่น การให้รางวัล ให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ ทำให้เด็กใช้พฤติกรรมทางเพศเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอื่นๆ ที่ตนต้องการและจะนำมาสู่การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร

2. ภาวะไร้อำนาจ เด็กรู้สึกว่าไม่มีอำนาจในการควบคุมตนเอง ไม่คิดจะต่อสู้เพื่อตนเอง ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์รอบตัว อันสืบเนื่องมาจากการถูกทำร้ายร่างกาย ซึ่งจะนำไปสู่ความกลัวและความวิตกกังวล รู้สึกท้อแท้ หดหู่

3. รู้สึกเป็นตราบาป เด็กรู้สึกต่อตนเองเสมือนคนไร้ค่า ไม่มี ความนับถือตนเอง รู้สึกผิด อับอาย ความรู้สึกนี้จะเพิ่มมากขึ้นถ้ามีคน พุดจาตูก หรือนินทาว่าร้าย บางครั้งเด็กจะใช้วิธีการลงโทษตัวเอง เพื่อปฏิเสธการกล่าวโทษพ่อแม่ หรือผู้กระทำลวงละเมิดทางเพศ

4. รู้สึกถูกทรยศหักหลัง และถูกใช้เป็นเครื่องมือบำบัดความต้องการทางเพศโดยบุคคลที่ตนไว้วางใจ หากผู้กระทำคือพ่อ หรือพ่อแม่ เด็กอาจจะรู้สึกว่ามารดาเป็นผู้ทรยศ เนื่องจากไม่สามารถปกป้องตนเอง จากการทำร้าย และเด็กจะมีความรู้สึกมากยิ่งขึ้น ถ้าสามารถปฏิเสธที่จะ รับรู้เหตุการณ์ หรือตำหนิหรือกล่าวโทษว่าเด็กเป็นต้นเหตุ ความรู้สึกนี้อาจแผ่ไปยังบุคคลอื่น ทำให้เด็กขาดความไว้วางใจผู้ใหญ่ รวมทั้งมีความโกรธรุนแรงอีกด้วย

สำหรับเด็กที่มีอายุต่างกัน ถึงแม้จะได้รับการลวงละเมิดทางเพศ ที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ทางด้านจิตใจจะถูกกระทบกระเทือนไม่เท่ากัน เช่น เด็กวัย 6 ขวบที่ถูกลวงละเมิดทางเพศ เมื่อเป็นผู้ใหญ่อาจจะมีความ ต้องการทางเพศสูง

ส่วนเด็กวัย 10-14 ขวบ หลังจากที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศแล้วหลายคนจะมีอาการซึมเศร้า หรือติดยา และหลีกเลี่ยงสังคม เป็นต้น ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ ทำให้เด็กไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่เด็กจะต้องเรียนรู้ทักษะการปฏิเสธ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะป้องกันตนเอง โดยสอนให้เด็กตั้งคำถามก่อนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร เช่น ถ้ามีคนแปลกหน้าขอให้ช่วยนำทาง เด็กควรจะตัดสินใจอย่างไร ควรจะไปหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งก่อนการตัดสินใจก็ต้องมีการกระตุ้นให้เด็กคิดเพื่อตั้งคำถามกับตัวเอง เช่น ถ้าไปจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ถ้าไปแล้วเกิดอันตรายใครจะช่วย เป็นต้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเข้าใจวิธีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธในรูปแบบต่าง ๆ
- เพื่อฝึกทักษะการป้องกันตนเองโดยใช้คำถาม 3 ข้อ

กิจกรรมเสริมความเข้าใจ

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

- กิจกรรมที่ 1 เรียนรู้จากแอนิเมชัน ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนแปลกหน้า
- กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้จากแอนิเมชัน เรื่อง ลี คิม ภัยในโลกออนไลน์

กิจกรรมที่ 1

เรียนรู้จากแอนิเมชัน
ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน “คนแปลกหน้า”



อุปกรณ์

- แอนิเมชัน เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนแปลกหน้า”
- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)

วิธีการ

- ผู้นำกลุ่มอธิบายแอนิเมชันเรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนแปลกหน้า” (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสี่เหลี่ยม เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 4 ตอน 4.1 กิจกรรมที่ 1 ตอน คนแปลกหน้า”)

อธิบาย

เด็กจะได้ชมแอนิเมชัน เรื่องตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนแปลกหน้า”
ซึ่งจะมีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ

1. เรื่องบนรถเมล์ ของแคท
2. เรื่องคนถามทางของพลอยใจ

3. เรื่องโลกไซเบอร์ของนิดหน่อย

ในบทนี้จะมีตัวละครคือ “ตามใจ” ที่ เป็นความคิดในด้านลบ และ “นึกคิด” เป็นความคิดในด้านบวก

• แอนิเมชัน หรือบทบาทสมมุติ •

ฉากที่ 1 (เป็นเรื่องราวของแคท)

แม่ : แคทตื่นรึยังลูก

ตามใจ : นอนต่ออีกหน่อยดีกว่า โรงเรียนใกล้แค่นี้ ไม่ต้องรีบหรอก

นึกคิด : เดียวก็นอนเพลินจนตื่นสายไปโรงเรียนไม่ทัน จะแยเอนา

แคท : ตื่นแล้วค่ะแม่

ตามใจ : อ้วนขึ้นหรือเปล่าแคท เดียวหมดสวยกันพอดี

นึกคิด : คนเราไม่มีใครเหมือนกันหรอก เราเกิดมาหน้าแบบนี้ แต่เราก็ตั่งใจเรียน ความสามารถไม่แพ้ใคร เทอมนี้จะรักษาที่ 1 ให้ได้เลย

ฉากที่ 2 (เป็นเรื่องราวของแคท)

ตามใจ : จะโตเป็นสาวแล้วยังให้แม่กอดเหมือนเด็กๆ อีก แต่ก็รู้สึกดีจัง

นึกคิด : ไซ้ กอดของพ่อแม่เนี่ยดีที่สุดในโลกแล้ว แต่คนอื่นกอดคงไม่ค่อยดี เพราะเราเริ่มโตแล้ว ต้องระวังตัวไว้หน่อย

ฉากที่ 3 (เหตุการณ์เกิดที่โรงเรียน แทนเดินอยู่ในโรงเรียน ระหว่างเดิน แทนได้เล่นลูกบอลลูกไปด้วย แต่เกิดหลุดมือไปโดนพลอยกับนิดหน่อยที่เดินมาด้วยกัน)

นิดหน่อย+พลอย : ว้าย

แทน : ขอบใจนะข้าวกล้อง นิดหน่อย พลอย เราไม่ได้ตั้งใจขอโทษนะ

นิดหน่อย : ตกใจหมด ดินะไม่โดนหน้าสวยๆ ของนิดหน่อย ไม่งั้นนายโดนแน่

พลอย : ไข่ คราวนี้ยกโทษให้ คราวหน้าไม่แน่นอนนายแทน

แทน : ไข่ คราวนี้ยกโทษให้ คราวหน้าไม่แน่นอนนายแทน

ข้าวกล้อง : ยังจะล้อเลียน รอดมาได้ก็บุญแล้ว ไปกันดีกว่า (ระหว่างนั้นแคทเดินมาที่หน้าประตูโรงเรียนพอดี)

แคท : สวัสดีค่ะคุณครู

ครูนวล : สวัสดีแคท

ฉากที่ 4 (หลังเลิกเรียน แคทเดินทางกลับบ้านด้วยรถเมล์ ระหว่างนั่งรถเมล์ มีผู้ชายคนหนึ่งล่วงเกินทางเพศแคทบนรถเมล์)

ตามใจ : จะพาดมือทำไมนะ อึดอัดชะมัด ไม่ชอบความรู้สึกแบบนี้เลย

นึกคิด : อืม... คงต้องระวังตัวไว้ จะทำยังไงดี

ตามใจ : เอามือมาวางบนไหล่แบบนี้ไม่ชอบ ไม่ชอบที่สุด

นึกคิด : ไข่ ตานี้ต้องคิดไม่ดี คิดลวนลามเราแน่ๆ ต้องหาคนช่วย

ตามใจ : ช่วยยังงัย ร้องออกไปเหอ แล้วถ้าเค้าไม่เชื่อ แล้ว
ไม่มีใครช่วยละ

นึกคิด : ก็ต้องลองดู ลูกขึ้นยืนสิ แล้วมองหาผู้ใหญ่ใจดีสักคน

-หยุด-

1. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- เกิดอะไรขึ้นกับแคท
- แคทรู้สึกอย่างไร
- เด็กคิดว่าแคท ควรทำอย่างไร

2. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของ
ฉัน ตอน “คนแปลกหน้า” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (ต่อ)

แคท : อ่า... น่าจะทำอะไรหนู

กระเป๋ารถเมล์ : อ้าวพี่... น้องเค้าขอทาง ก็หลีกทางให้น้อง
เค้าหน่อย จะทำอะไรเหอพี่

ผู้โดยสารหญิง : นั่นสิ เห็นตั้งแต่เมื่อกี้แล้ว อย่ามาทำลามก
แถวนี้นะ เดี่ยวเรียกตำรวจซะเลยนี่

กระเป๋ารถเมล์ : ป้ายด้วยพี่

ตามใจ : ทำไมยังไม่ยอมหลีก นี่คนมองทั้งรถแล้ว แต่
ใครละจะช่วยเรา

นึกคิด : มองหากระเป๋ารถ หรือผู้ใหญ่ใจดีสักคนสิ

ผู้โดยสารหญิง : ไม่เป็นอะไรไซ้มัยหนู

แคท : ขอขอบคุณค่ะหนูไม่เป็นไรค่ะ

ผู้โดยสารหญิง : ที่หนูทำนะ ดีแล้วละ ใ้พวกนี้จัดการซะ
ให้เซ็ดหลาบ
นึกคิด : เห็นมัย ผู้ใหญ่ดี ๆ ที่คอยช่วยเหลือนะมียู่
แต่เราต้องไม่ยอม
ตามใจ : อืม...ก็จริง
นึกคิด : คุณน้ำคนนี้ก็จับไหล่เราเหมือนกัน แต่คนละ
ความรู้สึกเลยละ
แคท : ขอบคุณนะคะ หนูลงก่อนนะคะ สวัสดีค่ะ
ผู้โดยสารหญิง : จ๊ะ โชคดีจ้า

-หยุด-

3. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิด
 - ถ้าแคทไม่ลุกขึ้นจากที่นั่งมาขอความช่วยเหลือจะเกิดอะไรขึ้นกับแคท
 - ถ้าเด็กๆ เจอเหตุการณ์แบบเดียวกับแคท จะทำอย่างไร
4. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนแปลกหน้า” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (ต่อ)

นึกคิด : เพื่อนๆ ถ้าวันไหนโชคร้ายเจอกับคนที่มีเจตนาไม่ดีบนรถเมล์ หรือที่สาธารณะที่ชอบจับโน้น แตะนี่ ถูกเนื้อต้องตัวเราแบบลวนลาม ก็อย่านิ่งเฉย วิธีง่ายๆ ที่ช่วยได้ คือ

1. ต้องรีบหลีกเลี่ยงออกมาจากคนๆ นั้นให้เร็วที่สุด อย่างนั่งอยู่เฉยๆ หรือปล่อยให้เค้าทำ
2. ร้องตะโกนขอความช่วยเหลือจากคนรอบข้าง ถ้าอยู่บนรถเมล์ก็อาจจะเป่าแตรรถเมล์ หรือคนขับ หรือผู้โดยสารคนอื่นบนรถเมล์ควรเลืิอกนั่งใกล้ๆ คนขับเอาไว้จะดีที่สุดนะคะ

-หยุด-

5. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดอีกครั้ง
 - ถ้ามีคนแปลกหน้ามาทำมิดีมิร้าย หรือส่อเค้าว่าจะลวนลามหรืออนาจารเรา เราควรจะทำอย่างไร
 - เพราะอะไร ถึงต้องรีบออกมาจากคนๆ นั้น
 - เพราะอะไร ถึงต้องตะโกนขอความช่วยเหลือ
6. สรุปความเข้าใจให้เด็กอีกครั้ง

สรุป

ถ้าเกิดเหตุการณ์แบบเดียวกับแคท เด็กจะต้องรีบหลีกเลี่ยงออกจากคนๆ นั้นให้เร็วที่สุด เพราะถ้าหากเราไม่รีบหลีกเลี่ยงออกมาอาจเกิดอันตรายกับตัวเราเอง หรือคนๆ นั้นอาจจะทำอะไรที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเรา และร้องตะโกนขอความช่วยเหลือจากคนรอบข้าง เพื่อให้คนอื่นรับรู้และช่วยเหลือเรา อาจจะร้องเสียงดังว่า “ไม่” หรือ “ช่วยด้วย” หรือจะเป็นคำอื่น ๆ ก็ได้ หลังจากนั้นต้องวิ่งหนีไปหาผู้ใหญ่เพื่อขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้จะเข้าใจว่ายังมีผู้ใหญ่ใจดี พร้อมให้ความช่วยเหลือเราเสมอ

สรุปแล้วทักษะการปฏิเสธประกอบด้วยขั้นตอน 3 อ. คือ

1. ออกจากสถานการณ์ (หลีกเลี่ยงออกจากบริเวณนั้น ก่อนจะหลีกเลี่ยงต้องประเมินสถานการณ์ก่อนว่าคนนั้น ทำให้เรารู้สึกไม่ปลอดภัยหรือไม่)
2. ออกเสียงดัง (ร้องตะโกนเสียงดังเพื่อขอความช่วยเหลือ)
3. ออกวิ่งไปหาผู้ใหญ่ (วิ่งหนีไปหาผู้ใหญ่)

7. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันทันเป็นของฉันทัน ตอน “คนแปลกหน้า” (ต่อ)

ฉากที่ 5 (ระหว่างทางกลับบ้านของพลอย เจอชายแปลกหน้ามาถามทาง และอยากให้พลอยเป็นคนนำทาง เพื่อแลกกับการได้ขนมเป็นของตอบแทน)

นิดหน้อย : ไปก่อนนะพลอย เดี่ยวเจอกันในห้องแชตนะ
บาย บาย ฟิงก์เบิร์ด

พลอย : ได้เลย บลาบแองจี้

ชายแปลกหน้า : หนู หนู หนูอยู่ในซอยนี้หรือเปล่า

พลอย : ค่ะ

ชายแปลกหน้า : ดีเลย นำมาหาเพื่อนในหมู่บ้าน เค้าบอกว่าอยู่แยก 4 ซอย 12 นำหาดังนั้นแล้วไม่เจอ หนูรู้จักมั๊ย

พลอย : เดินตรงไปเรื่อย ๆ ค่ะ พอเจอซอยที่ 2 ด้านซ้ายก็เลี้ยวซ้าย และเลี้ยวขวาซอยแรกอีกที

ชายแปลกหน้า : ก็นั่นสิ ก็เดินไปแล้วนะ ไม่เจอ ช่วยพาน้ำไป
 หน่อยสิ

ตามใจ : ช่วยเค้าหน่อย คนหลงทาง

นึกคิด : รู้จักเขาหรือ

ตามใจ : ไม่ต้องรู้จักก็ช่วยได้ ดูหน้าตา ทำทางเค้าก็ดูดีนี่

นึกคิด : หน้าตาดีไม่ได้บอกว่าจิตใจต้องดี ถ้าจะไปกับ
 เขา บอกพ่อกับแม่หรือยัง

ตามใจ : กว่าจะไปบอก กว่าจะมาช่วยเค้า เสียเวลา

นึกคิด : เสียเวลาก็ต้องคิดให้รอบคอบสิ ถ้าเกิดเค้า
 หลอกเรา แล้วเรามีอันตรายล่ะ ใครจะมาช่วย

ตามใจ : โห ทำเป็นเรื่องใหญ่ไปได้นี่

นึกคิด : เรื่องใหญ่สิ นี่ตัวของเรา ชีวิตของเราอย่าไป
 กับเค้าเลยหาทางอื่นดีกว่า

ชายแปลกหน้า : ตกลงจะช่วยน้ำไหม้ ดีจริงเดี๋ยวน้ำเลี้ยงขนม

-หยุด-

8. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิด

- เด็กคิดว่าพลอยตัดสินใจอย่างไร

9. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติตัวจั่นเป็นของจั่น ตอน “คนแปลกหน้า” (ต่อ)

ฉากที่ 5 (ต่อ)

พลอย : หนูพาไปไม่ได้ค่ะ ต้องรีบกลับบ้าน น้าลอง
 ไปถามคนอื่นดีกว่าค่ะ โน่นค่ะ ถามคนโน้นก็ได้

พลอย : โชคดีค่ะน้ำ ไปนะคะ แม่หนูรออยู่
 นึกคิด : ไม่เป็นไรหรอก เค้าโตแล้วไม่หลงทางง่าย ๆ
 หรอก ให้ผู้ใหญ่คนอื่นช่วยก็ได้ เวลาใคร
 มาชวนเราไปไหนหรือชวนให้เราทำอะไร
 เราต้องตั้งคำถาม 3 ข้อกับตัวเองเสมอ
 ข้อแรก : เรารู้สึกดีหรือไม่ ที่จะทำแบบนั้น
 ข้อสอง : ถ้าเราทำตามที่เขาบอก แล้วพ่อแม่หรือ
 ผู้ใหญ่ที่เราไว้วางใจจะรู้หรือไม่
 ข้อสาม : ถ้าเราทำตามที่เขาบอก แล้วหากเกิดอะไรขึ้น
 เรามั่นใจหรือไม่ว่าจะมีใครมาช่วยเหลือเราได้
 ถ้าหากมีคำตอบว่า “ไม่” ในข้อใดข้อหนึ่ง
 เราก็ไม่ควรไปกับเขาอย่างเด็ดขาดนะจ๊ะ
 ตามใจ : เอ้อ...ต้องหัดคิด หัดคิดซะแล้วเรา

-หยุด-

10. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- ถ้าพลอยตัดสินใจไปกับคนแปลกหน้า จะเกิดอะไรขึ้นกับพลอย
- พลอยใช้คำถามอะไรช่วยในการตัดสินใจ
- เพราะอะไรจะต้องถามคำถามเหล่านั้นก่อนการตัดสินใจ
- เพราะอะไรถ้ามีคำตอบข้อใดข้อหนึ่งว่า “ไม่” เราจะต้องปฏิเสธ

11. ผู้นำกลุ่มสรุปความเข้าใจให้กับเด็กอีกครั้ง

สรุป

- เรื่อง “คำถาม 3 ข้อ” (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีซีดีสี่เหลี่ยม เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 4 ตอนที่ 4.1 กิจกรรมที่ 1 สรุปคำถาม 3 ข้อ”)

คำถาม 3 ข้อ คือ

1. เราารู้สึกดีหรือไม่
2. ผู้ใหญ่รู้ไหมเราอยู่ที่ไหน
3. ถ้าเกิดอะไรขึ้น ใครจะมาช่วยเราทันหรือไม่

ถ้ามีคำตอบข้อใดข้อหนึ่งว่า “ไม่” เราไม่ควรไปกับเขา หรือทำในสิ่งที่เขาขออย่างเด็ดขาด

• ร้องเพลง “คำถาม 3 ข้อ”

ถ้าตอบว่า “ไม่” เพียงข้อเดียว ก็คือว่า “ไม่”

กับสามคำถาม ที่เราต้องตั้ง เพื่อตัดสินใจ

ถ้าตอบว่าไม่ เพียงข้อเดียวก็คือ “อย่าไป”

ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นใคร เพราะอาจเกิดอันตราย

1. เราารู้สึกดีหรือไม่
2. ผู้ใหญ่รู้มั๊ย เราอยู่ที่ไหน
3. ถ้าเกิดอะไรขึ้น ใครจะมาช่วยเราทันหรือไม่

ถ้าตอบว่า “ไม่” แล้วยังมีใครบังคับใจ ไม่ต้องกลัว และไม่ต้องอาย ตะโกนออกไป “ช่วยด้วย”

12. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของ
ฉัน ตอน “คนแปลกหน้า” (ต่อ)

ฉากที่ 6 (นิดหน่อยอยู่ในห้องนอน กำลังเล่นแชตอยู่)

แองเจิ้ลแองเจิ้ล : (รูปรอยยิ้ม)

บลายแองจี : (รูปรอยยิ้ม)

แองเจิ้ลแองเจิ้ล : นางฟ้าตุ๊กตาบลาย ต้องสวยเหมือนชื่อแน่เลย

บลายแองจี : คริ คริ แล้วแองเจิ้ลละ หล่อด้วยปะ

แองเจิ้ลแองเจิ้ล : ทายสิ อี้

บลายแองจี : ???????????

แองเจิ้ลแองเจิ้ล : ต้องพิสุจน์ เจอกันรีเปล่า เสารนี้

ตามใจ : เอาเลย อยากรู้อะ ว่าหล่อขนาดไหน ชั้นเทพ
รีเปล่า

นึกคิด : รู้จักเขาเหวอ

ตามใจ : แหม รู้จักสิ คุยกันในห้องแชตนี้ตั้งนานแล้ว

นึกคิด : โลกออนไลน์เนี่ยนะ ใครจะเป็นอะไรก็ได้ หล่อ
สวยขนาดไหนก็ได้

ตามใจ : แต่เค้าก็คุยดีนะ พูดเพราะด้วย คริ คริ

นึกคิด : ใครก็พูดได้ ในอินเทอร์เน็ตเนี่ยนะ จะโจร
ห้าร้อยจะพวกโรคจิตก็พูดเพราะได้หมดแหละ
ยังไงเค้าก็เป็น คนแปลกหน้าไม่ใช่เหวอ

ตามใจ : ก็เค้านัดเจอ อยากรู้ว่าหล่อเปล่า

นึกคิด : หล่อแล้วยังไง ถ้าไปเจอคนไม่ดีละ เหมือนที่มี
ข่าวในทีวีในหนังสือพิมพ์บ่อยๆ ที่หลอกไปทำ
ไม่ดี หลอกไปปล้น

ตามใจ : ก็แค่เจอ
 นึกคิด : แล้วถ้าเค้าไม่แค่เจอ แต่ทำร้ายเราแล้วใครจะ
 ช่วย พ่อแม่เราล่ะจะทำยังไง
 ตามใจ : นิดเดียว
 นึกคิด : ประมาทนิดเดียว ความคิดชั่ววูบก็เป็นอันตราย
 ได้
 ตามใจ : อยากมีเพื่อนก็ไม่ได้รู้งิ
 นึกคิด : ได้สิ ทำไมจะไม่ได้ ก็เป็นเพื่อนที่อยู่ ที่คบกันใน
 โลกไซเบอร์น่าจะพอนี้นาหรือไม่มีก็

-หยุด-

13. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- เกิดอะไรขึ้นกับนิดหน่อย
- นิดหน่อยรู้สึกอย่างไร
- เด็กคิดว่า นิดหน่อยควรตัดสินใจอย่างไร

14. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ (ต่อ)

ฉากที่ 6 (ต่อ)

บลายแองจิ : เสาร์นี้เหวอ พาพอกับแม่ไปด้วยได้เปล่า
 แองเจิ้ลแองเจิ้ล :(ออกจากการเล่น).....
 นึกคิด : ที่นี้รู้แล้วสิว่าเค้าจริงใจแค่ไหน
 นิดหน่อย : หมดกัน ที่นี้จะคุยกับใครดีล่ะ
 ฟิงกี้เบิร์ด : แองจิ เรามีเรื่องจะเล่าให้ฟัง
 บลายแองจิ : เรื่องอะไรเหวอ

ฟังกี้เบิร์ด : เรื่องคนแปลกหน้า นะลิ
บลายแองจี้ : มีเล่าเหมือนกัน
ฟังกี้เบิร์ด : เรื่อง????
บลายแองจี้ : คนหน้าแปลกในโลกไซเบอร์
ฟังกี้เบิร์ด : อ่า ๆ ๆ ๆ ๆ

- 15.** ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด
- มีเด็กคนไหนเล่นแซทบ้าง
 - ถ้าในการเล่นแซท และมีคนแปลกหน้า หรือคนรู้จัก เช่น เพื่อนของเพื่อน มาขอคุยด้วย เด็ก ๆ จะทำอะไร
 - เด็กคิดว่าควรมีการเช็คอิน บอกว่าตนเองอยู่ที่ไหน หรือทำอะไรให้คนในโลกไซเบอร์รู้หรือไม่

16. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ (ต่อ)

ฉากที่ 6 (ต่อ)

นึกคิด : เห็นมัยละเพื่อน ๆ โลกในอินเทอร์เน็ตที่มองไม่เห็นกันแบบตัวเป็น ๆ เราไม่อาจจะไวใจหรือเชื่อในข้อมูลที่อีกฝ่ายบอกมาเพราะเค้าอาจแต่งหรือบอกข้อมูลที่ไม่จริง ที่สำคัญจะมีพวกเจตนาร้ายแฝงตัวเข้ามาในอินเทอร์เน็ตเพื่อมาล่อลวงเด็ก ๆ โดยเฉพาะ

ตามใจ : บรื๋อ! น่ากลัวชะมัด

นึกคิด : ใช่ น่ากลัวมาก ถ้าเราไม่รู้จักระวังตัว

ตามใจ : ทำยังไงละ

- นึกคิด : ไม่ยาก แค่ตั้งกติกาง่ายๆ ให้กับตัวเองเวลา
ท่องโลกอินเทอร์เน็ต
- ข้อแรก : ไม่ควรให้ข้อมูลของตัวเองในอินเทอร์เน็ต เช่น ชื่อ
ที่อยู่ โรงเรียน เบอร์โทรศัพท์ รวมถึงรูปภาพ
ของเราเพราะคนที่มีเจตนาร้ายๆ จะได้ไม่
สามารถเข้าถึงเราได้
- ข้อสอง : ไม่ควรนัดพบกับคนที่เข้ามาสื่อสารกับเราใน
อินเทอร์เน็ต ยกเว้นที่เป็นเพื่อนร่วมห้องและ
ถ้าเป็นไปได้ ก็ไม่ควรจะเปิดโอกาสให้คนอื่น
เข้ามาสื่อสารกับเรา ที่สำคัญหากมีเรื่อง
ไม่ชอบมาพากลต้องรีบบอกผู้ปกครองเลย
ที่เดียวเชียวนะ ถ้าเราทำตามกติกาแบบนี้ได้
รับรองปลอดภัยไปหลายเปาะ
- ตามใจ : อืม...เล่นไม่ยาก
- นึกคิด : เล่นแบบสบายใจด้วย

-จบ-

17. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- เด็กๆ คิดว่ากติกาในการท่องโลกออนไลน์หรือโลก
ไซเบอร์มีอะไรบ้าง
- เพราะอะไรถึงต้องมีกติกาเช่นนั้น

กิจกรรมที่ 2

เรียนรู้จากแอนิเมชัน

ลี คิม ภัยในโลกออนไลน์



อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)
- แอนิเมชัน เรื่อง “ลี คิม ภัยในโลกออนไลน์”
- วิดีโอเรื่อง ภัยออนไลน์

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการเปิดแอนิเมชันเรื่อง “ลี คิม ภัยในโลกออนไลน์” (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสีเหลือง เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 4 ตอนที่ 4.1 กิจกรรมที่ 2 ลี คิม ภัยในโลกออนไลน์”)

2. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามกระตุ้นกระบวนการคิด

- เด็ก ๆ คิดว่าจากสถานการณ์ข้างต้นเกิดจากสาเหตุอะไร
- เด็ก ๆ คิดว่ามีภัยออนไลน์อะไรบ้างที่เสี่ยงต่อการถูกล่วง

ละเมิดได้

- ปัจจุบันเด็ก ๆ เล่นอินเทอร์เน็ตอะไรบ้างที่เสี่ยงต่อการถูกล่วง

ละเมิด

- เด็ก ๆ คิดว่าจะป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายจากการเล่นอินเทอร์เน็ตได้อย่างไร

3. ผู้นำกลุ่มยกตัวอย่างภัยทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์

4. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามกระตุ้นกระบวนการคิด

- ถ้าเด็กอยู่บ้านคนเดียวและมีโทรศัพท์ถามถึงพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ เด็ก ๆ จะมีวิธีการพูดคุยอย่างไรให้ตนเองปลอดภัย

- ถ้ามีคนแปลกหน้า คนรู้จักโทรศัพท์มาที่บ้าน เด็ก ๆ สามารถคุยเรื่องอะไรกับบุคคลเหล่านั้นได้บ้าง

- สิ่งที่ไม่ควรทำในการคุยโทรศัพท์ในขณะที่อยู่บ้านคนเดียวมีอะไรบ้าง

5. สรุป : ผู้นำกลุ่มเปิดวิดีโอ เรื่อง ภัยออนไลน์ (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีดิทัศน์ฯ เลือก “ตอน ภัยออนไลน์”)

การป้องกันตนเองจากคนรู้จำ

แนวคิด

สถานการณ์ภัยทางเพศในปัจจุบันตามข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือจากการเก็บข้อมูลสถิติของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก พบว่าผู้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กส่วนใหญ่ เป็นบุคคลที่เด็กรู้จัก

เด็กจะให้ความไว้วางใจและไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อคนที่รู้จักขอความช่วยเหลือหรือชวนไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กจะไม่กล้าปฏิเสธ เพราะเห็นว่าเป็นคนรู้จัก และเป็นคนที่เด็กให้ความเคารพนับถือ

ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องปฏิเสธและการคิดประเมินสถานการณ์ จะทำให้เด็กสามารถป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ เช่น คุณตา ช่างบ้านชวนไปกินขนมตอนคุณยายไม่อยู่บ้าน เด็กควรจะเลือกไปหรือไม่ไป ถ้าไปจะเกิดอะไรขึ้น และถ้าไม่ไปจะมีผลอย่างไร หรือจะปฏิเสธอย่างไร ไม่ให้เสียสัมพันธภาพ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กฝึกสังเกตเจตนาของผู้คนที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับเรา
- เพื่อให้เด็กเข้าใจทักษะในการหลบเลี่ยงและปฏิเสธ
- เพื่อให้เด็กเข้าใจทักษะการป้องกันตนเองขั้นพื้นฐานด้วยการปฏิเสธในรูปแบบต่างๆ
- เพื่อให้เด็กฝึกการสื่อสารด้วยท่าทางและคำพูด

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

- กิจกรรมที่ 1 "เรียนรู้ผ่านแอนิเมชัน เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนรู้จัก"

กิจกรรมที่ 1

"เรียนรู้ผ่านแอนิเมชัน
เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน คนรู้จัก"



อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD projector)
- แอนิเมชันเรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนรู้จัก

วิธีการ

- ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนรู้จัก (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีดีทัศน์เหลือง เลือกไฟล์ชื่อ “บทที่ 4 ตอน 4.1 กิจกรรมที่ 1 ตอน คนรู้จัก”)

แอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ

ฉากที่ 1 (เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับแคทและแทน เมื่อแคทนำขนมไปให้น้าพงษ์และพี่ต้อม ส่วนข้าวกล่องมีคุณอาที่รู้จักชวนไปคัดตัวเพื่อเป็นนักฟุตบอล)

แคท : ว้าว...น่ากินจังเลยแม่

แม่ : ก็กินสิจ๊ะ แล้วช่วยแม่จัดใส่กล่องสัก 2 กล่องนะ

แคท : ให้ใครตั้ง 2 กล้อง
แม่ : นำพงศ์กล้องหนึ่ง อีกกล้องแม่จะให้พี่ต้อมเพื่อน
บ้านเรา ที่เค้าช่วยติวเลขให้ลูกไง

ฉากที่ 2 (แคทปั่นจักรยานมาเจอ นิดหน่อยกับพลอย)

แคท : จะไปไหนกันหรือ
นิดหน่อย : เรากับพลอยไปเรียนดนตรีกัน
พลอย : แล้วแคทล่ะ
แคท : เอาขนมไปให้น้า กับพี่ต้อม
นิดหน่อย : น้ากินจังเลย
แคท : เอานี้ ชิมดู แม่แคททำเองแหละ
นิดหน่อย : น้ากินจังเลย ขอบใจนะแคท

ฉากที่ 3 (ข้าวกล้องกำลังเตะบอลอยู่ในสนาม และมีอาที่รู้จักมาชวน ไปคัดตัวเป็นนักฟุตบอล)

ข้าวกล้อง : ขอบคุณครับ
คุณอา : ข้าวกล้องใช้มั้ยเนี่ย
ข้าวกล้อง : ครับ
คุณอา : สงสัยจำอาไม่ได้สิ อามาแถวนี้บ่อยๆ ญาติอาที่อยู่ใน
หมู่บ้านนี้แหละ
ข้าวกล้อง : อ้อ เคยเห็นอาแถวๆ บ้านน้ำสุภา ที่อยู่ซอย 6 ไร่มี
ครับ
คุณอา : นั่นแหละ อาเห็นเรามาเล่นที่นี่กับเพื่อนๆ ทุกวันเสาร์
เล่นบอลเก่งนี้เราสนใจเล่นทีมมั้ย

ข้าวกล้อง : โห! จริงหรือครับ

คุณอา : จริงสิ ถ้ามีความสามารถก็ได้เข้าทีมเยาวชนไทยเขียนนะ

ข้าวกล้อง : แล้วผมต้องทำอะไรบ้างครับ

-หยุด-

1. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็กคิด
 - ข้าวกล้องรู้สึกร้อยไรตอนที่อาโอบโหล่
 - การสัมผัสของอา เป็นการสัมผัสที่ดีหรือไม่ดี เพราะอะไร
2. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนรู้จัก (ต่อ)

ฉากที่ 3 (ต่อ) (อาคนรู้จักพยายามจูงมือข้าวกล้องให้ไปด้วยกัน)

คุณอา : วันนี้จิงหวะดี ข้าวกล้องไปคัดตัวกับอาเลยมั๊ย

ตามใจ : ไปแล้ว โชคดีเป็นบ้า แหม ฝึเท้าเข้าตาแมวมองจนได้

นึกคิด : คิด คิด คิด ใช้สมองชะหน่อย ถึงจะอยากไปแคไหน แต่พ่อแม่เรายังไม่รู้สักกะนิด ว่าเราจะไปกับอาคนนี้ไปไหนก็ยังไม่รู้ ถ้าเกิดอันตรายขึ้นแล้วใครมาช่วยได้ทันไหม ไม่ควรไปอย่างยิ่ง ไม่ควรไปอย่างยิ่ง

ตามใจ : บัดไร โอกาสไม่ได้มีมาบ่อยๆ พลาดแล้วจะเสียดาย

นึกคิด : อึดอัดละสิ ถ้าไม่ชอบ ก็อย่าให้เค้าโอบสิ

คุณอา : ว่าไงข้าวกล้อง

ตามใจ : ไปแล้ว

นึกคิด : พ่อแม่ยังไม่รู้นะ

ตามใจ : ไม่มีปัญหา พ่อแม่ชอบให้เล่นกีฬาอยู่แล้ว แบบนี้มี
สิทธิ์ดังด้วยนะ

นึกคิด : ปลอดภัยไว้ก่อนดีกว่า

-หยุด-

3. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิด

- เกิดอะไรขึ้นกับข้าวกล้อง
- ข้าวกล้องรู้สึกอย่างไร
- เด็กๆ คิดว่าข้าวกล้องควรตัดสินใจอย่างไร

4. ผู้นำกลุ่มเปิด แอนิเมชันบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน คนรู้จัก (ต่อ)

ฉากที่ 3 (ต่อ)

ข้าวกล้อง : วันนี้ไม่ได้หรรออะ เอาไว้วันหลังดีกว่า

คุณอา : จะรออะไร กว่าจะมาหรืออีกนานไปไปกันเดียวเดียว
เดียวอามาส่ง

ตามใจ : ไปเลย

นึกคิด : กันไว้ดีกว่ากันนะ

ข้าวกล้อง : ไม่หละครับ ผมไม่ไปหรรอครับ

-หยุด-

5. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามกระตุ้นความคิด

• ถ้าข้าวกล้องตัดสินใจไปกับคุณอาคนนั้น จะเกิดอะไรขึ้นกับข้าวกล้องได้บ้าง

6. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน คนรู้จัก (ต่อ)

ฉากที่ 3 (ต่อ) (ข้าวกล้องกำลังเดินไปหาแทนและพ่อของแทน)

แทน : ว่าไงข้าวกล้อง

ข้าวกล้อง : สวัสดีข้าวกล้อง สวัสดีครับลุง

พ่อแทน : เมื่อก็เห็นแว็บว่าคุยกับใครอยู่หรือข้าวกล้อง

ข้าวกล้อง : ไม่รู้ครับ แต่ผมเคยเห็นเขาแถวๆ บ้านน้ำสุภา เขาชวนผมไปคัดตัวนักฟุตบอล แต่ผมไม่อยากไป ก็เลยบอกปฏิเสธไปเลยครับ

พ่อแทน : หนูทำถูกแล้วหะข้าวกล้อง ที่ไม่ไปกับเค้า ตัวของหนู หนูมีสิทธิที่จะตัดสินใจ (พ่อแทนโอบไหล่ข้าวกล้อง)

ตามใจ : เอ...ทำไมสัมผัสของลุงไม่เหมือนอาคนนี้นะ

นึกคิด : นั่นเพราะคุณลุงพ่อของแทนทำไปด้วยความจริงใจ ลุงเค้าห่วงเรา พยายามให้กำลังใจเรานะสิ ที่อาคนนั้น ทำเรารู้สึกอึดอัด แต่กับคุณลุงต่างกันเลย แทนที่จะอึดอัดกลับรู้สึกปลอดภัยดีซะอีก ทั้งๆ ที่โอบไหล่เหมือนกัน

พ่อแทน : เอ้าเด็ก ๆ มาเล่นบอลกันดีกว่า

เด็ก ๆ : ครี๊วบ

นึกคิด : เห็นมะ ถ้าเป็นคุณลุงพ่อแทน สบายใจว่ากันเยอะเลย

ตามใจ : โอ้ ไม่ได้เป็นนักบอลคนดังเลยเรา

นักคิด : เป็นเด็กเป็นเล็กโอกาสยังมี ปลอดภัยไว้ก่อนดีกว่า

-หยุด-

7. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- ชาวกล้องรู้สึกอย่างไรตอนคุณพ่อของแทนโอบไหล่ชาวกล้อง
- การสัมผัสของคุณพ่อของแทนเป็นการสัมผัสที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ผู้นำกลุ่มอธิบาย และ สรุปความเข้าใจอีกครั้ง

อธิบาย

เมื่ออาคนั้นโอบไหล่ชาวกล้อง ทำให้ชาวกล้องรู้สึกไม่สบายใจ ความรู้สึกไม่สบายใจนี้ บอกได้ว่า การโอบไหล่ นั้นเป็นการสัมผัสที่ไม่ดี และเมื่อชาวกล้องรู้สึกไม่ดี ชาวกล้องจึงปฏิเสธที่จะไปกับคุณอาคนั้น แต่ในทางกลับกัน การโอบไหล่ของคุณพ่อแทนกลับทำให้ชาวกล้องรู้สึกปลอดภัย แสดงว่าการสัมผัสนั้นเป็นการสัมผัสที่ดี ชาวกล้องจึงรู้สึกปลอดภัยกว่าตอนที่คุณอาโอบไหล่

และเมื่อเด็ก ๆ เจอเหตุการณ์ที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี เราไม่ควรเก็บไว้คนเดียว ควรจะสื่อสาร พูดบอกความรู้สึกของตนเองได้ แม้ว่าการเล่าให้ผู้ใหญ่ฟังจะเป็นเรื่องที่ยากและน่าลำบากใจ แต่เราควรกล้าหาญที่จะบอกผู้ใหญ่เพื่อที่ผู้ใหญ่ว่าจะได้รับรู้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และได้ช่วยเหลือเราได้

8. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของ
ฉัน ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (แคทนำขนมไปให้น้ำพงษ์ที่บ้าน น้ำพงษ์อยู่บ้านคนเดียว)

แคท : สวัสดีค่ะน้ำพงษ์

น้ำพงษ์ : ว่าไงแคท

แคท : แม่ให้อามาให้ค่ะ แม่ทำเอง

น้ำพงษ์ : ชอบใจ เอามาเหน้อยๆ เข้ามากินน้ำกินதாக่อน น้ำแป้ว
ก็ไม่อยู่วันนี้เลยเฝ้าบ้านอยู่คนเดียว

ตามใจ : ดีเหมือนกัน ปั่นจักรยานมาร้อนๆ

นึกคิด : อย่าเลย น้ำพงษ์อยู่คนเดียวไม่เหมาะหรอก

-หยุด-

9. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

• เด็กๆ คิดว่าแคทควรตัดสินใจอย่างไร

10. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของ
ฉัน ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (ต่อ)

แคท : ขอขอบคุณค่ะ แต่หนูต้องรีบไป

น้ำพงษ์ : อ้อ เหมอ งั้นฝากขอบคุณคุณแม่ด้วยนะ

แคท : ค่ะ

ตามใจ : เอ...เราคิดมากเกินไปหรือเปล่าน้า

นึกคิด : ไม่หรอก ดีแล้วละ เราเป็นผู้หญิงไม่ควรเข้าไปอยู่ในที่
ลับตาคน โดยพ่อแม่ไม่รู้ อย่างการเข้าบ้านคนอื่น ไปอยู่
ในมุมที่เปลี่ยวๆ หรือไปอยู่ในที่เป็นมุมอับที่ใครเข้าถึง
ได้ยาก

ตามใจ : แต่น้ำเคঁาใจดีนะ

นึกคิด : ถึงแม้ว่าน้ำจะใจดี แล้วเคঁาก็ไม่ได้แต่ต้องตัวเรา
เลยก็เหอะ เราก็ไม่ควรเข้าไปบ้านเคঁา ที่ลับตามัน
อันตราย ความปลอดภัยต้องมาก่อน

-หยุด-

11. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- ถ้าแคทตัดสินใจเข้าไปในบ้านกับน้ำพงษ์อาจจะเกิดอะไร
ขึ้นกับแคทได้บ้าง

12. ผู้นำกลุ่มอธิบาย และสรุปความเข้าใจอีกครั้ง

อธิบาย

แม้ว่าน้ำพงษ์จะไม่ได้แสดงเจตนาที่ไม่ดี แต่บ้านของน้ำพงษ์ถือเป็น
ลับตาคน ก็ไม่ควรเข้าไป เพราะพ่อแม่ของแคทอาจจะไม่รู้ว่แคทอยู่ที่ไหน
และถ้าแคทเข้าไปในบ้านของน้ำพงษ์แล้วเกิดเหตุร้าย อาจจะไม่มืใครช่วย
ได้ทัน เพราะฉะนั้นเด็กควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงที่อาจจะนำไปสู่การ
ถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

13. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 5 (พลอยและนิดหน่อย กำลังฝึกเล่นเปียโนในห้องสอนดนตรี)

ครู : เอ้า พอก่อน นิดหน่อยของหนูโอเคแล้วไปพักรวเพื่อน
ที่ด้านนอกก่อนนะ พลอยอยู่ต่ออีกนิดละกัน

พลอย : อยู่ต่ออีกนิดละกัน

ครู : เอ้า พลอยไหนลองเล่นสิ

ตามใจ : อี๊...อี๊ดอี๊ดอะ

นึกคิด : ลูกขึ้นลิ

ตามใจ : ทำได้เหวอ แค่นี้เป็นครูนะ

นึกคิด : ได้ลิ

ตามใจ : แล้วเรื่องเรียนล่ะ

นึกคิด : พลอยภัยไว้ก่อน ตัวของเราชีวิตของเรา เราเลือกได้
ลูกขึ้นลิ

-หยุด-

14. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- เกิดอะไรขึ้นกับพลอย
- พลอยรู้สึกอย่างไร
- เด็ก ๆ คิดว่า พลอยจะอย่างไร

15. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 5 (ต่อ)

พลอย : ไม่นะ ช่วยด้วย ช่วยด้วย

นิดหน่อย : เสียงอะไรเหรออ

นิดหน่อย : อะไรลั้มเหรออ

พลอย : เดี่ยวจะเล่าให้ฟัง จะกลับบ้านไปเล่าให้พ่อกับแม่ฟัง
ด้วย

นิดหน่อย : โห...ถ้าจะเรื่องใหญ่

พลอย : ก็ไม่เลืกละ เรื่องความปลอดภัยของเราเรื่องใหญ่
เสมอนะเพื่อน

-หยุด-

- 16. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด
 - ถ้าพลอยไม่ตัดสินใจลุกขึ้น จะเกิดอะไรขึ้นกับพลอยได้บ้าง
- 17. ผู้นำกลุ่มอธิบาย และสรุปความเข้าใจอีกครั้ง

อธิบาย

คนบางคนมีเจตนาที่ดี แต่บางคนก็มีเจตนาไม่ดี เราจะรู้ได้อย่างไรว่าคนๆ นั้นมีเจตนาที่ดีหรือไม่ ซึ่งเราสามารถวัดได้จากความรู้สึก ถ้าเรารู้สึกดี เช่น รู้สึกปลอดภัย แสดงว่าคนนั้นมีเจตนาที่ดีกับเรา แต่ถ้าเรารู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกไม่ดี เราต้องริบหาทางหลีกเลี่ยงออกจากบริเวณนั้นโดยเร็ว โดยใช้ทักษะในการปฏิเสธ (ทวนทักษะการปฏิเสธ 3 ข้อ)

- 18. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 6 (แคทนำขนมไปให้พี่ต้อมที่บ้าน พี่ต้อมจู่มือแคทเพื่อให้แคทเข้าไปในบ้าน)

แคท : สวัสดีค่ะพี่ต้อม

พี่ต้อม : อ้าว...แคทนะเอง ไปไหนมาจนถึงมาบ้านพี่ได้เนี่ย

แคท : แม่ให้อามาให้ค่ะ

พี่ต้อม : ขอบใจนะ อุตส่าห์เอามาให้ ไม่ค่อยได้เจอ พี่ว่าแคทโตขึ้น สวยขึ้นด้วยนะเนี่ย

ตามใจ : พี่ต้อมก็น้ำตาดีนะ

นึกคิด : นี่ตั้งสติหน่อย

พี่ต้อม : เข้าไปนั่งในบ้านก่อน เดี๋ยวพี่ทำน้ำหวานกินกับคุกกี้แม่แคทกัน

ตามใจ : ดีเหมือนกัน มาเหนื่อยๆ พักสักหน่อย

นึกคิด : รู้สึกดีจริง ๆ เหมอ ที่พี่ต้อมทำแบบนี้เนอะ

พี่ต้อม : เรื่องเรียนเป็นไงบ้าง พี่ติวให้อีกเอามั้ย

ตามใจ : เอาสิ แหมใจดีจัง ติวบ่อยๆ จะได้เก่งขึ้น

นึกคิด : แต่ไม่ได้บอกแม่ไว้เนี่ยว่าจะเข้าไปในบ้านพี่ต้อม แล้วถ้าเกิดเรื่องไม่ดีล่ะ ใครจะช่วยได้

-หยุด-

19. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- การที่พี่ต้อมจู่มือแคท ทำให้แคทรู้สึกอย่างไรบ้าง
- การจู่มือของพี่ต้อมเป็นการสัมผัสที่ดีหรือไม่ดี
- แคทควรตัดสินใจอย่างไร

20. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของ
ฉัน ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 6 (ต่อ)

แคท : อ้อไม่ใช่ค่ะ แต่แคทยังไม่ได้บอกแม่ เดี่ยวแม่จะคอย

พี่ต้อม : แหม...นาน ๆ วันหยุดพี่ได้กลับบ้านสักที ยังคุ้ยไม่จุใจเลย

ตามใจ : นั่นสิ แป๊บเดียวคงไม่เป็นไรมั้ง

นึกคิด : ปลอดภัยไว้ก่อนดีกว่า

แคท : ขอขอบคุณค่ะพี่ต้อมที่ชวน เดี่ยวแคทต้องรีบกลับบ้าน
แล้วค่ะ สวัสดีค่ะ

ฉากที่ 3 (ต่อ) (แคทกำลังปั่นจักรยานกลับบ้าน ระหว่างทางเจอกับ
พลอยกับนิดหน่อย)

แคท : พลอย นิดหน่อย

แคท : ทำไมกลับเร็วล่ะ เรียนดนตรีเป็นไงมั่ง

พลอย : เรื่องมันยาว

นิดหน่อย : แต่คุณก็อร่อยดี

พลอย : ไปกินขนมดีกว่า เดี่ยวจะเล่าให้ฟัง

นิดหน่อย : แคทล่ะ...ปั่นจักรยานส่งคุณก็เป็นไงมั่ง

แคท : เรื่องมันยาว

-หยุด-

21. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- ถ้าแคตตัสสนใจเข้าไปในบ้านกับพี่ต้อม จะเกิดอะไรขึ้นกับแคตได้บ้าง

22. ผู้นำกลุ่มอธิบาย และสรุปความเข้าใจอีกครั้ง

อธิบาย:

การที่เราเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่ลับตาคน แม้แต่กับการไปอยู่กับคนที่เรารู้จัก ก็อาจจะไม่ปลอดภัยเสมอไป เพราะฉะนั้นเราไม่ควรประมาท เพราะเราไม่สามารถคาดเดาได้ว่าบุคคลที่เรา รู้จักนั้นมีเจตนาอะไร

23. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของจัน ตอน “คนรู้จัก” (ต่อ)

ฉากที่ 6 (ต่อ)

นึกคิด : เพื่อนๆ ถึงแม้คนรู้จักที่เราเจอจะแสดงความปรารถนาดีกับเรา ความปลอดภัยของตนเองก็ต้องมาก่อน อย่าประมาทคิดว่าไม่เป็นไร เพราะที่เปลี่ยวๆ ลับตาคน เปิดโอกาสให้คนอื่นทำเรื่องไม่ดีกับเราได้เสมอ กันไว้ดีกว่าแก้ เจอเรื่องแย่ๆ เดียวก็ไม่ทันจะยุ่งนะจ๊ะเพื่อนๆ

-จบ-

24. ผู้นำกลุ่มชวนเด็กคุยเกี่ยวกับเนื้อหา เพื่อตอกย้ำความเข้าใจอีกครั้ง ดังนี้

- เด็กๆ จำได้หรือไม่ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นกับข้าวกล้องแคท และพลอยบ้าง

สรุป

- ข้าวกล้องมีอาที่รู้จักชวนไปเข้าทีมฟุตบอล แต่ข้าวกล้องปฏิเสธ เพราะข้าวกล้องรู้สึกไม่สบายใจที่อาคนนั้นโอบไหล่และจูมมือของข้าวกล้อง

- ส่วนพลอยก็โดนครูสอนวิชาดนตรีล่วงละเมิด ด้วยการเบียดชิดโอบกอด และจับมือพลอย

- แคทรู้สึกไม่ปลอดภัย เวลาที่นางพงษ์ชวนเข้าไปในบ้าน เพราะนางพงษ์อยู่คนเดียว และรู้สึกไม่ปลอดภัยเวลาที่พี่ต้อมจูมมือแคท เพื่อให้แคทเข้าบ้านกับตน

เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย และสถานการณ์การล่วงเกินทางเพศนั้น ล้วนมาจากบุคคลที่เรารู้จัก เพราะฉะนั้นก่อนที่จะตัดสินใจไปไหนกับใคร หรือทำสิ่งที่ใครขอให้ทำ เด็กจะต้องทบทวนตนเองก่อนว่า

1. เรารู้สึกดีหรือไม่

2. ผู้ใหญ่รู้ไหมเราอยู่ที่ไหน

3. ถ้าเกิดอะไรขึ้น ใครจะมาช่วยเราทันหรือไม่

ตามหลักคำถาม 3 ข้อ

4.2

ทักษะการป้องกันตนเอง จากการถูกทำร้าย

กิจกรรม "วิธีการป้องกันตัวเองจากคนแปลกหน้า"

อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD Projector)
- วิดีโอ "วิธีการป้องกันตัวจากการถูกทำร้าย"

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มเปิดวิดีโอ "วิธีการป้องกันตัวจากการถูกทำร้าย 1" (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสี่เหลี่ยม เลือกไฟล์ชื่อ บทที่ 4 ตอน 4.2 "วิธีการป้องกันตัวจากการถูกทำร้าย 1")

- ผู้นำกลุ่มอธิบายวิธีการป้องกันตัวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ผู้นำกลุ่มให้เด็กลองฝึกปฏิบัติ

อธิบาย

ในกรณีที่ถูกรู้ใหญ่จุด กระชาก หรือพยายามทำร้าย ให้เด็ก ๆ ทั้งตัวลงกับพื้น และใช้เท้าถีบอย่างสุดแรงแบบไม่หยุด โดยหันหน้าเข้าหาผู้กระทำ พร้อมทั้งตะโกนขอความช่วยเหลือ หรือหาจังหวะที่สามารถวิ่งหนีออกจากสถานการณ์นั้นได้

2. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชัน “วิธีการป้องกันตัวจากการถูกร้าย 2”

- ผู้นำกลุ่มอธิบายวิธีการป้องกันตัวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นวีดีทัศน์เสียง เลือกไฟล์ชื่อ บทที่ 4 ตอน 4.2 “วิธีการป้องกันตัวจากการถูกร้าย 2”)

- ผู้นำกลุ่มให้เด็กลองฝึกปฏิบัติ

อธิบาย

ในกรณีที่มีคนตามทาง พยายามเข้าใกล้และบังคับให้เด็ก ๆ ขึ้นรถ สิ่งที่ต้องทำ คือ

1. ไม่เข้าใกล้คนแปลกหน้าในระยะที่เขาจะจับได้

2. ถ้าคนแปลกหน้าพยายามจะลงจากรถ และจุดกระชากเด็ก ๆ ขึ้นรถ ให้วิ่งสวนทางกับรถ

3. เด็ก ๆ พยายามจดจำข้อมูลของรถให้ได้มากที่สุด หากสามารถทำได้ในขณะเกิดเหตุ

4. วิ่งไปหาคนที่สามารถช่วยเหลือเด็ก ๆ ได้



4.3

ทักษะการเล่าเรื่อง

การป้องกันตนเองจากคนคุ้นเคย

แนวคิด

ความสำคัญในการขอความช่วยเหลือ คือ เมื่อเกิดปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกไม่ดี ควรบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจให้ทราบ เพื่อผู้ใหญ่จะได้รับรู้และช่วยเหลือได้ โดยวิธีการขอความช่วยเหลือ คือ ต้องบอกว่า

- ใคร
- ทำอะไร
- ที่ไหน
- เมื่อไหร่
- อย่างไร
- และเรารู้สึกอย่างไร

และเมื่อเราขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เราต้องสังเกตว่าผู้ใหญ่คนนั้นจะให้ความช่วยเหลือเราหรือไม่ โดยสังเกตง่าย ๆ จากการตอบสนองของผู้ใหญ่ด้วยคำพูด คือ

- ดันเชื้หนุ

- มันไม่ใช่ความผิดของหนู
- หนูทำถูกแล้วที่มาบอก
- ฉันเสียใจที่เกิดเรื่องนี้ขึ้นกับหนู และฉันจะช่วยเหลือ

ส่วนบทบาทของเราที่สามารถส่งเสริมให้เด็กกล้าขอความช่วยเหลือ คือ ให้โอกาสเล่าในสิ่งที่อยากเล่า ฟังอย่างตั้งใจ แสดงออกว่าเราเชื่อเด็ก และสร้างความมั่นใจว่าเราจะช่วยเหลือเด็ก

ข้อควรคำนึง

(สิ่งที่จะขัดขวางความสามารถของเด็กในการขอความช่วยเหลือ)

- ปิดโอกาสไม่让孩子ได้เล่าสิ่งที่อยากเล่า
- การฟังอย่างไม่ตั้งใจ
- การแสดงออกว่าสิ่งที่เด็กเล่าไม่ใช่เรื่องจริง
- การไม่ให้ความช่วยเหลือ

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเข้าใจวิธีการสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือ
- เพื่อให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้การตอบสนองจากผู้ใหญ่ที่ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเด็กจะปลอดภัย

กิจกรรมเสริมความเข้าใจ

กิจกรรมสามารถปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนเป็นหลัก

กิจกรรมที่ 1

เรียนรู้จากแอนิเมชัน
เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน “คนคั่นเคย”
หรือบทบาทสมมุติ



อุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- เครื่องฉายภาพ (LCD Projector)
- แอนิเมชัน เรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนคั่นเคย”
- วิดีโอเพลง “6 วิธีเล่าเรื่อง” จากวิตามินขาว

วิธีการ

1. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติเรื่อง ตัวฉันเป็นของฉัน ตอน “คนคั่นเคย” ให้เด็กดู (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่นดีวีดีสี่เหลี่ยมเลือกไฟล์ชื่อ บทที่ 4 ตอน 4.3 กิจกรรมที่ 1 “ตอน คนคั่นเคย”)

• แอนิเมชันหรือบทภาพยนตร์ •

ฉากที่ 1 (พลอย แคท และนิดหน้อย กำลังทำงานด้วยกัน แต่พลอยต้องรีบกลับบ้านเพราะพี่เจมส์ ลูกชายของลุงมาพักที่บ้าน)

พลอย : วันนี้พลอยขอกลับบ้านก่อนนะ พรุ่งนี้มาช่วยทำต่อ

แคท : อ้าวจะรีบไปไหนล่ะ

พลอย : ลูกชายลุงมาจากต่างจังหวัด

นิดหน้อย : เหอพี่ชายว้าจั้น

พลอย : (หัวเราะ) แน่نون ไม่เจอปี่เจมส์ตั้งนานแล้ว

แคท : เค้ามาเที่ยวหะ

พลอย : เปล่า เค้ามารอจะทำงาน ตอนนี้อยู่ต้องนอนที่บ้าน

พลอย

พลอย : ไปก่อนหน้านี้...พรุ่งนี้เจอกัน บาย

แคท : แหม...อยากรู้จ้ะพี่ชายพลอยเป็นยังไง ถึงได้เห่อซะขนาดนี้

นิดหน้อย : นิดหน้อยเคยเห็นพี่เจมส์ตอนปิดเทอมที่แล้ว เท่มากเลย

ฉากที่ 2 (พลอยทำขนมมาให้พี่เจมส์ที่ห้องนอน)

พลอย : พี่เจมส์ พี่เจมส์

พลอย : อาบน้ำซะดังเชียว

ตามใจ : โห...การ์ตูนนี่โป๊ซะมดยาด

นึกคิด : ไม่น่าดูสักนิดเลย มันไม่เหมาะกับเด็กนะ

ตามใจ : ดูนิดเดียวคงไม่เป็นไรหรอก

พี่เจมส์ : สนุกมัยพลอย
 พลอย : เออ...คือ...พลอยขอโทษค่ะที่หยิบของพี่เจมส์
 พี่เจมส์ : ไม่เป็นไร ถ้าอยากอ่านก็อ่านสิ
 ตามใจ : รับสิ พี่เค้าอนุญาตแล้วเมื่อกี้ ยังดูไม่จบเลยมันน่า
 ตื่นเต้น
 นึกคิด : อย่าอ่านเลย หนังสือพวกนี้ไม่ดี ออกจากห้องดีกว่า
 พี่เจมส์ : อย่าเพิ่งไปสิ อยู่เป็นเพื่อนพี่ก่อนนะพลอย ถ้าไม่ชอบ
 อ่านการ์ตูน พวกคลิปฟี่ก็มึนนะ สนใจมัยล่ะ
 ตามใจ : อึดอัดจังเลย
 นึกคิด : ทำจะไม่ได้ ต้องระวังตัว
 ตามใจ : เราไม่ชอบให้พี่เค้ากอดแบบนี้เลย รู้สึกแย่มากๆ
 นึกคิด : หินด่วนจ้ะ
 พลอย : ทำแบบนี้พลอยไม่ชอบ พลอยไปนะแม่ให้รีบกลับบ้าน
 ตามใจ : ไม่อยากกลับบ้านเลย ไม่อยากเจอพี่เจมส์ ไม่สบายใจ
 เลยอะ
 นึกคิด : บอกใครสักคนให้ช่วยสิ

-หยุด-

2. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถาม กระตุ้นให้เด็กคิด

- เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น
- เด็กคิดว่าพี่เจมส์ล่วงเกินทางเพศพลอยหรือไม่
- ถ้าเด็กคิดว่าพี่เจมส์ล่วงเกินทางเพศพลอย พี่เจมส์ล่วงเกินทางเพศอย่างไร
- เด็กคิดว่าพลอยรู้สึกอย่างไร

3. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของฉัน
ตอน “คนคุ้นเคย” (ต่อ)

ฉากที่ 3 (แทนโดนครูปองชัยล่องเกินทางเพศ ในห้องน้ำโดยการให้ดูอวัยวะเพศ)

ข้าวกล้อง : สงสัยข้าศึกโจมตี ฮ่า ฮ่า ฮ่า
แทน : สงสัยจะไปกันหมดแล้ว รอเพื่อนสักนิดไม่มีอะ
แทน : เอ๊ย
ครูปองชัย : อะไรจะตกใจขนาดนั้นนายแทน
แทน : ขอโทษครับครูตกใจดังไปหน่อย แหะ แหะ
แทน : ครูครับ...ลืมนรีเปล่า
ครูปองชัย : เปล่า ไม่ได้ลืมน รีบแต่เราเถอะ อยากดูรีเปล่า
ตามใจ : ดูของครูนะเหวอ...อ๊วย
นึกคิด : ปฏิเสธไปเลย
แทน : ไม่ครับ
ตามใจ : อึดอัดขัดมัด ไม่ชอบเลยแบบนี้อะ
นึกคิด : ระวังตัวนะ รีบไปเถอะท่าจะไม่ได้
ครูปองชัย : จะรีบไปไหนละนายแทน ไม่อยากรู้เหวอว่า ตรงนั้น
ของครูเหมือนหรือต่างจากของเธอ ถ้าไม่อยากจะ
ของครู จุ้นครูดูของเธอได้รีเปล่า หรือไม่อยากจะ
ครูจับดูได้รีเปล่า
ตามใจ : กลัวอะ
นึกคิด : หนีเลย
แทน : ไม่...อย่าทำแบบนี้ นะครับครู

-หยุด-

4. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด
- เกิดอะไรขึ้นกับแทน
 - เด็กคิดว่าครูปองชัยล่องเกินทางเพศแทนหรือไม่
 - ถ้าเด็กคิดว่าครูปองชัยล่องเกินทางเพศแทน ครูปองชัย

ล่องเกินทางเพศอย่างไร

- เด็กคิดว่าแทนรู้สึกอย่างไร

5. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของฉันทอน “คนคั่นเคย” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (เมื่อแทนโดนครูปองชัย ล่องเกินทางเพศ แทนไปบอกครูสรรเสริญ ครูสรรเสริญไม่เชื่อ และยังหัวเราะแทนด้วย)

ครูสรรเสริญ : ไว้...จะรีบไปไหนกันเนี่ยนายแทน

แทน : ขอโทษครับ

ครูสรรเสริญ : ไปทำอะไรมา วังหน้าตั้งมาเชียว

ตามใจ : บอกครูตี้มัยเนี่ย

นึกคิด : ดี เพื่อสวัสดิภาพของตัวเอง

แทน : ครูครับคือ...ครูปองชัย

ครูสรรเสริญ : ครูปองชัยทำไม

แทน : ครูเค้าจะให้ผมดู ใสนั้นของเขา แล้วเค้าก็จะจับของผมครับ

ครูสรรเสริญ : เฮ้อ...เด็กหนอเด็ก คิดอะไรไปโน้น ครูปองชัย
เค้าคงล้อเราเล่น ฮ่า ฮ่า ฮ่า โดนล้อแบบนี้มันน่า
โกยซะเร็วจี๋เลย

ครูสรรเสริญ : นึกว่าวังหน้าอะไรมา กลัวทำไมเป็นผู้ชาย ครูไปละ

ตามใจ : เห็นมัยไม่เห็นจะมีใครเชื่อ แล้วยังโดนครูหัวเราะ
อีก
นึกคิด : คนนี้ไม่ฟัง ต้องมีคนที่ยังแหละน่า
ตามใจ : บอกไปให้โดนหัวเราะเหวอ
นึกคิด : โดนหัวเราะไม่อันตรายหรอกน่า แต่ถ้าโดน
ลวนลามนี่สิน่ากลัว (ระหว่างเดิน แทนคิดถึง
เรื่องที่เกิดขึ้น จึงเดินชนครูนวล)
แทน : ขอโทษครับครู
ครูนวล : เป็นอะไรไปเล่าแทน
ตามใจ : จะบอกเหวอ เพิ่งโดนหัวเราะมาหยกๆ ดีแล้ว
นึกคิด : ต้องลอง เพื่อตัวเราเอง บอกเถอะ

-หยุด-

6. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น
- แทนพูดอะไรกับครูสรรเสริญบ้าง
- ครูสรรเสริญพูดอะไร หลังจากฟังเล่าเรื่อง
- เด็กคิดว่าครูสรรเสริญเชื่อแทนหรือไม่ เพราะอะไรถึงคิด

เช่นนั้น

- เมื่อครูสรรเสริญไม่เชื่อสิ่งที่แทนพูด แทนรู้สึกอย่างไร
- แล้วเด็กๆ คิดว่า แทนจะบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ครูนวล

ฟังหรือไม่ เพราะอะไร

7. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมติ ตัวฉันเป็นของ ฉัน ตอน “คนค้นเคย” (ต่อ)

ฉากที่ 4 (ต่อ) (แทนกำลังจะบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้กับครูนวลฟัง)

แทน : ครูครับคือ...ครูปองชัย

แทน : ครูเค้าจะให้ผมดู ไอ้นั่นของเขา แล้วเค้าก็จะจับของผมครับ

ครูนวล : ไอ้นั่นหมายถึงอะไร พุดมาได้เลยแทนไม่ต้องกลัว ครูจะได้ช่วยเธอถูก

แทน : อวัยวะเพศครับครู ผมกลัวก็เลยรีบวิ่งหนีออกมา

ครูนวล : แทนครูเสียใจนะที่เกิดเรื่องนี้ขึ้นกับเธอ ครูขอชื่นชมที่เธอตัดสินใจแก้ปัญหาได้รวดเร็วและกล้าที่มาบอกครู ไม่ต้องกลัวอะไรนะ เรื่องที่เกิดเป็นความผิดของครูปองชัย ครูจะต้องรีบช่วยเหลือเธอให้เร็วที่สุดเราคงต้องไปคุยกับผู้ใหญ่

ตามใจ : ตายแน่

นึกคิด : ยังจะกลัวอีกเหวอ

ตามใจ : อันตรายสุด ๆ ครูให้เราสอบตกได้นะ

แทน : ไม่ได้นะครับครู ถ้าครูปองชัยรู้เข้าละก็...ผม

ครูนวล : ไม่เป็นไรจ๊ะ นอกจากครูก็จะมีผู้ใหญ่อีกหลายคนที่จะช่วยปกป้องเธอไม่ให้โดนรังแก มีเด็กที่โดนแบบนี้ไม่น้อย มีคนช่วยได้จ๊ะ

แทน : จริงหรือครับ

ครูนวล : จริงสิ ครูจะพาเธอไปแจ้งผอ. แล้วจะไปบ้านเธอเย็นนี้ เพื่อคุยกับพ่อแม่ของเธอด้วย

นึกคิด : เห็นมัย ในที่สุดก็มีคนฟัง อีอ๊อ ดีจริง ๆ ที่ตัดสินใจบอกผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ใจดีคนอื่น ๆ ก็จะได้รู้เรื่อง และช่วยเหลือเราได้

ตามใจ : อิม...เรื่องแบบนี้ต้องขยายจริง ๆ

-หยุด-

8. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- แทนพุดอะไรกับครูนวล
- ครูนวลพุดอะไรกับแทน หลังจากฟังเรื่องราวที่แทนเล่า
- เด็กคิดว่าครูนวลเชื่อแทนหรือไม่ เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น

9. ผู้นำกลุ่มอธิบาย และสรุปความเข้าใจให้เด็กอีกครั้ง

อธิบาย

เมื่อเวลาเราขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เราจะต้องบอกว่าเกิดอะไรขึ้น คือ

- ใคร
- ทำอะไร
- ที่ไหน
- เมื่อไหร่
- อย่างไร
- และเรารู้สึกอย่างไร

แต่ถ้าบอกแล้วหากผู้ใหญ่ไม่เชื่อเรา หรือไม่สามารถช่วยเหลือเราได้ เราควรบอกผู้ใหญ่ท่านอื่นไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเจอผู้ใหญ่ที่เชื่อเรา และสามารถช่วยเหลือเราได้จริง ๆ คำพูดที่ทำให้เรารู้ว่าผู้ใหญ่รับฟังและเชื่อเรา เช่น

- ฉันเชื่อหนู / ครูเชื่อเธอ / แม่เชื่อลูก

- ฉันเสียใจที่เรื่องนี้เกิดขึ้นกับหนู
- หนูทำถูกแล้วที่มาบอก
- มันไม่ใช่ความผิดของหนู
- ฉันจะช่วยหนู

คำตอบทั้ง 5 ประการนี้เป็นคำพูดที่เด็กควรจะได้ยินจากผู้ใหญ่ในทั้ง 5 ข้อนี้ ข้อที่สำคัญที่สุด คือ ข้อสุดท้ายที่บอกว่า “ฉันจะช่วยหนู” ซึ่งเด็ก ๆ ต้องถามต่อด้วยว่า “แล้วจะช่วยหนูอย่างไร”

10. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันเป็นของ ฉัน ตอน “คนคุ้นเคย” (ต่อ)

ฉากที่ 5 (พลอยตัดสินใจเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้กับแม่ฟัง)

พลอย : สวัสดีค่ะแม่

แม่ : กลับมาแล้วเรอะ หิวรีเปล่า

แม่ : เป็นอะไร...หงอยมาจากโรงเรียน

ตามใจ : จะบอกแม่ดีมั้ยเนี่ย

นึกคิด : ดีแน่นอน เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

พลอย : แม่ พลอยมีอะไรจะบอก

แม่ : อะไรล่ะ

ตามใจ : ที่พี่เจมส์ห้ามไว้ล่ะ

นึกคิด : จะเป็นอะไร เรื่องเสี่ยงๆ แบบนี้ไม่ต้องกลัว บอกแม่ไปเลย

พลอย : พี่เจมส์เค้าให้พลอยดูคลิป

แม่ : คลิปอะไร

พลอย : คลิปโป๊

แม่ : ดูที่ไหน

พลอย : ในคอมคะแม่ แล้วยังมีการ์ตูนไปด้วยนะแม่ พี่เจมส์ยังบอกไม่ให้พลอยบอกแม่เลย พี่บอกว่ามันเป็นของส่วนตัว ถ้าแม่รู้ต้องโกรธที่พลอยไปยุ่งย่ามของของพี่เค้า แต่พลอยอึดอัดอะแม่ แล้วก็ไม่ชอบตอนที่พี่เค้ากอดด้วย

แม่ : ลูกทำถูกแล้วละจ๊ะ เรื่องนี้แม่จะคุยกับพี่เค้าเอง พี่เค้าไม่มีสิทธิมาทำแบบนี้กับลูก ไม่มีสิทธิมาบังคับให้ลูกดูของพวกนั้นด้วย

พลอย : พี่เค้าต้องโกรธแน่เลยที่พลอยมาบอกแม่

แม่ : ไม่ต้องกลัวพลอย แม่จะให้ลุงมาพาพี่เจมส์กลับบ้านเค้าไปเลย

ตามใจ : เอ้อ เหมือนยกภูเขาออกจากอก พี่เค้าจะเป็นไร้ยัยน้อ

นึกคิด : เรื่องนั้นไม่ต้องห่วง พลอยให้ผู้ใหญ่เค้าจัดการกัน ดินะ ที่ตัดสินใจบอกใครสักคน ชีวิตของเราจะได้ปลอดภัย มีความสุขที่สุดเลย

-หยุด-

11. ผู้นำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด

- คุณแม่ของพลอยเชื่อพลอยหรือไม่ เด็กทราบได้อย่างไรว่าพลอยจะได้รับความช่วยเหลือ

- นอกจากคุณแม่ของพลอยแล้ว เด็กคิดว่าพลอยยังสามารถขอความช่วยเหลือจากใครได้อีกบ้าง

12. ผู้นำกลุ่มเปิดแอนิเมชันหรือบทบาทสมมุติ ตัวฉันทันเป็นของฉันทัน ตอน “คนค้นเคศ” (ต่อ)

ฉาก 5 (ต่อ)

นึกคิด : ถึงจะเป็นสนิท คนรู้จักก็ต้องระวังไว้ด้วยนะ ถ้ารู้สึกว้าว
เค้ากำลังทำไม่ดีกับเราต้องรีบบอกผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะบอก
ญาติ บอกครู หรือบอกเพื่อน ให้บอกจนกว่าเค้าจะเชื่อ
และบอกได้ว่าจะช่วยเราอย่างไร นั้นแหละเพื่อนๆ ถึงจะ
ปลอดภัยได้จริงๆ หรือไปขอความช่วยเหลือกับผู้มี
หน้าที่โดยตรงอย่าง นักสังคมสงเคราะห์ หมอ ตำรวจ
ผู้ใหญ่ใจดีที่พร้อมช่วยเหลือเรามีอยู่มากมาย อย่าเก็บ
ไว้นะพูดออกมาเลย

ตามใจ : ใช่ กันไว้ดีกว่าแก้ เจอเรื่องแย่ๆ เดี่ยวแก้ไม่ทันจะยุ่งนะ
จ๊ะ เพื่อนๆ

-จบ-

13. เพลง “6 วิธีเล่าเรื่อง” จากวิตามินขาว (เปิดคลิปวิดีโอใน
แผ่นดีวีดีสี่เหลี่ยม เลือกลงไฟล์ชื่อ บทที่ 4 ตอน 4.3 กิจกรรมที่ 1 เพลง
“6 วิธีเล่าเรื่อง”)

ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

และเรารู้สึกอย่างไร (2 รอบ)

6 วิธี ที่จะเล่า เมื่อเจอเรื่องราว ร้ายๆ

6 วิธี จำเอาไว้ เมื่อจะเล่า เรื่องร้าย ให้ผู้ใหญ่เข้าใจ

ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

และเรารู้สึกอย่างไร (2 รอบ)

กลัว ไม่ต้องกลัว ที่จะเล่า เรื่องราวร้ายๆ

เล่าไม่ต้องอาย ผู้ใหญ่จะได้ หาทางแก้ไข

กิจกรรมที่ 2

“คนที่ช่วยหนูได้”



วิธีการ

1. ผู้นำเปิดแอนิเมชันเรื่อง “ตัม” ให้เด็กดู (เปิดคลิปวิดีโอในแผ่น ดีวีดีสีเหลือง เลือกไฟล์ชื่อ บทที่ 4 ตอน 4.3 กิจกรรมที่ 2 “เรื่อง ตัม”)
2. ผู้นำกลุ่มให้เด็กจับคู่กัน
3. จากวิดีโอเรื่อง “ตัม” ผู้นำกลุ่มกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก
 - ถ้าตัมเป็นเพื่อนของเรา และตัมได้เล่าเรื่องนี้ให้กับเรา เด็ก ๆ คิดว่าใครที่สามารถจะช่วยเหลือตัมได้บ้าง (ถาม-ตอบ)
 - เด็ก ๆ จะเล่าเรื่องของตัมให้ผู้ใหญ่ฟังอย่างไร (ให้เด็กเล่าเรื่องของตัมให้คู่ฟัง เปลี่ยนคู่ใหม่ ทำวนแบบนี้ 2-3 ครั้ง)
4. ผู้นำกลุ่มอธิบาย และสรุปความเข้าใจอีกครั้ง

สรุป

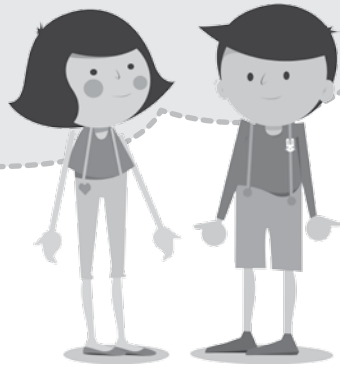
จะเห็นได้ว่า “แม้จะเป็นคนที่เราสนิท ก็อาจทำสิ่งที่ไม่ดีกับเราก็ได้ เราต้องสังเกตเจตนา และหากเกิดความรู้สึกไม่ดี ก็ต้องป้องกันตัวเอง และรีบบอกผู้ใหญ่ที่เราไว้วางใจได้ช่วยเหลือเรา เช่น อาจจะเป็น พ่อ แม่ พี่ ครู บางคน ญาติบางคน ฯลฯ จนกว่าเราจะมั่นใจว่ามีใครช่วยเหลือเรา

การบอกผู้ใหญ่อาจจะเป็นเรื่องที่ยาก แต่เราก็ต้องทำ หากมีอันตรายเกิดขึ้นกับเรา เพราะเราจะได้มีคนช่วยเหลือเรา เหมือนกับแทน และพลอยที่ไปขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ จนกว่าจะได้รับความช่วยเหลืออย่างแท้จริง”



บทที่ 5

ทบทวนความเข้าใจ



หลังจากที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ทั้ง 4 บทมาแล้ว

ผู้นำกลุ่มสามารถทบทวนเนื้อหาทั้งหมด โดยเล่าเรื่องของ จัน นารี เอก

โดยใช้ สื่อภาพพลิก เรื่อง “การสัมผัสที่ดี และการสัมผัสที่ไม่ดี”



อุปกรณ์

- สื่อภาพพลิก เรื่อง “การสัมผัสที่ดี และการสัมผัสที่ไม่ดี”

คำแนะนำการใช้สื่อแผ่นพลิก

เป้าหมาย

- เพื่อนำเสนอ อธิบายเรื่องราว และเนื้อหาสำคัญ 4 ประการอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพเนื้อหาสำคัญ 4 ประการได้แก่
 - ตัวฉันมีคุณค่า
 - ตัวฉันเป็นของฉัน
 - ความปลอดภัยเป็นสิทธิของฉันและเธอด้วย (บทที่ 3)
 - ฉันสามารถได้รับความช่วยเหลือ (บทที่ 4)

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็ก ๆ ได้มีความเพลิดเพลิน ขณะที่มีการถ่ายทอดเนื้อหาที่ค่อนข้างเคร่งเครียด ละเอียดย่อ
- เพื่อสร้างความตระหนักในเนื้อหาสำคัญทั้ง 4 ประการ ไม่ว่าเด็ก ๆ จะเคยถูกล่วงละเมิดมาก่อนหรือไม่ และเตรียมให้การดูแลที่จำเป็นแก่เด็กหลังจากนั้น

วิธีการ

- **จัดให้มีการถามและตอบ** โดยจัดเตรียมรายการคำถามสำหรับแต่ละภาพ เพื่อเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจตามระดับอายุ และให้เด็ก ๆ เข้าใจเนื้อหาสำคัญของเรื่องราวและให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- **การอภิปรายแลกเปลี่ยน** คำแนะนำสำหรับผู้สอนหรืออบรม นั้นสามารถปรับให้เข้ากับสภาพของกลุ่ม ระดับเรียนรู้ ความเข้าใจ อายุของเด็ก ๆ และสถานการณ์ได้ พวกเขาจะหาอย่างไรที่จะช่วยเหลือกันและกัน
- **การทำซ้ำ** เมื่อพูดถึงเนื้อหาสำคัญ เด็ก ๆ ควรได้รับการฝึกให้ทำซ้ำ หรือพูดซ้ำ เพื่อช่วยให้พวกเขาจำได้ดีขึ้น ผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เห็นว่าเหมาะสม เช่น ต้องการให้บรรยายภาคเคร่งเครียดจริงจัง หรือ สนุกสนาน (ร้องเพลง ออกท่าออกกำลังกาย ตะโกน ฯลฯ)
- **สร้างสรรค์** ผู้สอนควรนำเสนออย่างสร้างสรรค์ พยายามลองความคิดต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้การนำเสนอมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การติดตามผล

แจกบัตรหมายเลขโทรศัพท์ให้เด็กแต่ละคน และเน้นย้ำให้เด็ก ๆ ทราบว่า คุณและทีมงานพร้อมที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องอะไรก็ได้หลังจากที่ได้เรียนรู้จากแผ่นพลิกนี้ เพราะอาจมีบางเรื่องที่ทำให้เด็ก ๆ ไม่สบายใจ

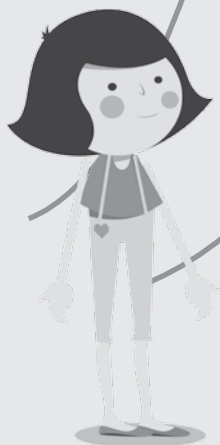
ข้อพึงระวัง

จากรูปที่ 2-โปรดเน้นย้ำว่าไม่ใช่ครูทุกคนนั้นดีไปหมด เด็ก ๆ บางคน อาจจะเคย หรือมีประสบการณ์ถูกล่วงละเมิดโดยคุณครู

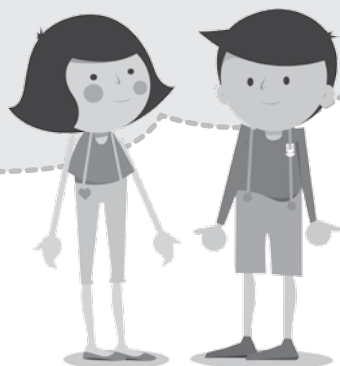


บรรณาการ

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (จัดพิมพ์ครั้งที่ 1). คู่มือกิจกรรมตัวฉัน
เป็นของฉัน. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.



חכמה וחסד



สิทธิเด็ก



“เด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันและได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน
โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ สีดวง เชื้อชาติ ภาษา
ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และความพิการ หรือทุพพลภาพ
ทั้งทางร่างกายและการเรียนรู้ (สติปัญญา)”

ที่มาของ “สิทธิเด็ก”

เด็กมีความเสี่ยงต่อสถานการณ์ต่างๆ มากกว่าผู้ใหญ่ ทำให้เด็ก
มีโอกาสถูกทำร้ายได้ง่ายทั้งจากบุคคลภายนอกหรือแม้กระทั่งจากบุคคล
ในครอบครัวของเด็กเอง เพราะในหลาย ๆ สังคมเด็กมักถูกมองว่าเป็น
สมบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

ดังนั้นเด็กจึงเป็นเพียงผู้ซึ่งกำลังจะกลายเป็นผู้ใหญ่ ยังไม่สามารถ
ทำงานเพื่อสังคมได้ ทำให้เด็กไม่มีสิทธิในการออกเสียงหรืออำนาจทางการเมือง
และเด็กมีพลังทางเศรษฐกิจน้อย

ความคิดเห็นของเด็กจึงมักไม่ค่อยได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมส่วนใหญ่ยังขาดโครงสร้างทางกฎหมายและสังคมที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก

ด้วยความคิดที่ว่าการพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมมีความสำคัญต่ออนาคตของสังคม ผู้ที่เล็งเห็นความสำคัญของเด็กหรือมนุษยชนจึงได้ให้สัตยาบันลงนามในสนธิสัญญาที่รู้จักกันในนาม “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” อันจะเป็นรากฐานอันสำคัญในการรับรองว่าจะปกป้องและคุ้มครองเด็ก

“อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 ปัจจุบันอนุสัญญานี้มีภาคีสมาชิกถึง 195 ประเทศ คงเหลือเพียง 2 ประเทศเท่านั้นที่ยังไม่เข้าเป็นภาคีสมาชิกคือประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกา ในส่วนของประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2535 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535

หลักการสำคัญ

อนุสัญญาฯ ว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการสำคัญสองประการคือ

1. สิทธิของเด็กนั้นไม่ใช่เรื่องที่รัฐหรือใครให้กับเด็ก แต่เป็นสิทธิของเด็กทุกคนที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอนุสัญญาใช้คำว่า “สิทธิติดตัว” (inherent rights) ดังนั้นเด็กจึงเป็นผู้มีสิทธิที่ไม่มีผู้ใดสามารถไปตัดทอนหรือจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดสิทธิของเด็กได้

2. ในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก จะต้องคำนึงถึงสิทธิเด็กและที่สำคัญที่สุดคือต้องยึดถือหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) เป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการ

สิทธิเด็ก คืออะไร

สิทธิเด็ก เป็นสิทธิสากล (Universal Rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) ที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง ด้วยจุดมุ่งหมายมิใช่เพื่อเรียกร้องสิทธิเด็ก แต่เพื่อการพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เจริญเติบโตรอบด้านให้เต็มศักยภาพ และไม่เลือกปฏิบัติ ด้วยการผนึกกำลังร่วมกันในทุกสถาบันทั่วโลก

• อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กคุ้มครองสิทธิ 4 ดังนี้

1. สิทธิในการอยู่รอด

เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะมีชีวิตรอดอยู่เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าต่อไปโดยได้รับอาหารที่มีคุณค่าและเพียงพอ มีบ้านอยู่อาศัย และได้รับบริการสาธารณสุข รวมถึงสิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ

2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง

สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเอาเปรียบทางเพศ การใช้แรงงานที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการของร่างกาย สมองและจิตใจของเด็ก การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมจากรัฐในกรณีถูกกล่าวหาและการพิจารณาคดี และการปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีชีวิตอยู่ในภาวะยากลำบาก เช่น เด็กพิการ เด็กผู้ลี้ภัย เด็กกำพร้า เป็นต้น

3. สิทธิในการพัฒนา

สิทธิที่จะได้เล่นและพักผ่อน, สิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม สิทธิที่จะได้รับสิทธิในการศึกษาทุกประเภท สิทธิที่จะคิด พัฒนาสติปัญญาและนับถือศาสนา

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม

สิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงชีวิตของตนเอง รวมทั้งโอกาสที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม และมีส่วนร่วมตัดสินใจในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

• มาตราสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงในอนุสัญญาฯ นี้ มีดังนี้

- เด็กคือบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี
- เด็กทุกคนจะได้รับสิทธิตามอนุสัญญาโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ ด้านสัญชาติ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เพศ วัฒนธรรม ความพิการ และฐานะทางเศรษฐกิจ
- การใช้สิทธิเด็กจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ
- รัฐจะต้องปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อให้สิทธิเด็กสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและปกป้องจากครอบครัว
- เด็กมีสิทธิในการมีชีวิตและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของเขา
- เด็กมีสิทธิที่จะมีชื่อและได้รับสัญชาติ
- เด็กมีสิทธิที่จะมีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น สัญชาติ ชื่อ และความสัมพันธ์กับครอบครัว
- เด็กมีสิทธิที่จะอยู่กับพ่อแม่ หากเด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ มีสิทธิที่จะติดต่อกับพ่อแม่ได้ ในกรณีที่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน
- เด็กมีสิทธิที่จะออกจากประเทศและกลับเข้าประเทศของตนเพื่ออยู่ร่วมกับคนในครอบครัวอีกครั้ง

- ประเทศต่าง ๆ ต้องมีมาตรการป้องกันการลักพาตัวเด็กและการพาเด็กข้ามประเทศโดยเด็กไม่ยินยอม
- เด็กมีสิทธิที่จะแสดงออกและแสดงความคิดเห็น ซึ่งควรจะได้รับฟังจากผู้ใหญ่
- เด็กมีสิทธิในการแสดงออกความคิดเห็นและได้รับการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก
- เด็กมีสิทธิเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา
- เด็กมีสิทธิที่จะพบปะและรวมกลุ่มอย่างสงบ
- เด็กมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ผู้ใหญ่ควรป้องกันข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษต่อเด็ก
- เด็กมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่และผู้ปกครอง ซึ่งรัฐควรส่งเสริมและช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเพื่อให้พ่อแม่และผู้ปกครองดูแลเด็กได้
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดถูกทำร้าย ถูกทอดทิ้งและถูกกระทำโดยมิชอบ
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและดูแล หากไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือครอบครัว
- บุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจากผู้ใหญ่และรัฐ
- เด็กผู้ลี้ภัยที่ถูกบังคับให้ต้องออกจากประเทศที่ตนอาศัยอยู่จะต้องได้รับการคุ้มครอง
- เด็กพิการจะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ และจะได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี

- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขที่มีมาตรฐานสูงสุด รวมถึงการบำบัดฟื้นฟูเมื่อเจ็บป่วย
- เด็กที่อยู่ในสถานดูแลต่าง ๆ เพื่อการบำบัดรักษาสุขภาพหรือการคุ้มครองจะต้องได้รับการทบทวนการบำบัดรักษาเป็นระยะ ๆ
- เด็กมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางสังคมจากรัฐ รวมทั้งการประกันสังคม
- เด็กมีสิทธิในมาตรฐานในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเท่าที่จะเป็นไปได้
- การศึกษาของเด็กจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาตนเอง ความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจ
- เด็กชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง มีสิทธิในวัฒนธรรมของตน พุดภาษาของตนและปฏิบัติศาสนกิจของตนได้
- เด็กมีสิทธิที่จะเล่นและพักผ่อนหย่อนใจ
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการทำงานที่บ้านทอนสุขภาพการศึกษา หรือการพัฒนาของเด็ก
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการใช้เด็กเพื่อการค้าและผลิตยาเสพติด
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกล่วงละเมิดและแสวงหาประโยชน์ทางเพศ
- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการค้าเด็กหรือถูกลักพาตัว

- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบซึ่งรวมถึงการถูกทารุณ การลงโทษ การปฏิบัติที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็ก

- เด็กจะต้องไม่ถูกลงโทษโดยการทรมาน ถูกปฏิบัติอย่างโหดร้าย ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

- เด็กมีสิทธิที่จะไม่เข้าร่วมในความขัดแย้งหรือสงคราม และห้ามเกณฑ์เด็กต่ำกว่า 15 ปีไปเป็นทหาร

- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟู เยียวยาทางร่างกายและจิตใจ เมื่อเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรม ถูกกระทำโดยมิชอบ ถูกแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ หรือเป็นเหยื่อทางสงคราม

- เด็กที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี

- ถ้ากฎหมายใดได้รับเอาสิทธิของเด็กมากกว่ามาตรฐานอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอยู่แล้ว ให้ยึดถือกฎหมายนั้น ๆ

- เด็กมีสิทธิที่จะได้รับรู้สิทธิของตนเอง และรัฐจะต้องเผยแพร่อนุสัญญานี้ให้รับรู้อย่างกว้างขวางด้วยวิธีการที่เหมาะสมและจริงจัง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมี 54 มาตรา แต่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงมี 37 มาตราที่เหลือเป็นเพียงระเบียบและพิธีการต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกหรือรัฐภาคีจะต้องปฏิบัติ



ที่มา :

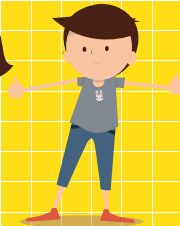
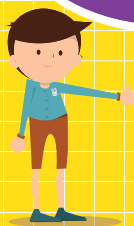
หนังสือ “สิทธิเด็ก ไม่ใช่เรื่องเด็ก ๆ” โครงการศึกษาวิจัยศักยภาพท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ชุด สิทธิเด็ก โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

หนังสือ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับเด็ก” โดยองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)

[illegible]

[illegible]

คู่มือ ตัวฉัน
เป็นของฉัน





ผู้ใหญ่มิใช่หน้าที่ปกป้องดูแลเด็ก ๆ ให้ปลอดภัยจากอันตรายทั้งสิ้น
และด้วยกัน ผู้ใหญ่ควรแสดงความรัก ชื่นชม
ให้กำลังใจ แก่เด็ก ๆ เพื่อหล่อหลอมให้เขาเติบโตขึ้นด้วยความเชื่อมั่น
และมองเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาชีวิต
อีกทั้งควรสอนเด็กให้รู้เท่าทันภัยอันตรายที่มีอยู่รอบตัว
เพื่อเด็กจะสามารถดูแลตนเองให้ปลอดภัย
และอย่าลืมสอนเด็ก ให้รู้ว่า “ตัวฉันเป็นของฉัน”
เพื่อเขาจะสามารถพาตนเองให้รอดพ้น
จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ได้

